

Міністерство освіти та науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра автоматизації, електротехнічних та комп'ютерно-
інтегрованих технологій

04-03-447М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання лабораторних робіт 1-7
з навчальної дисципліни

«Машинне навчання в робототехніці»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за
освітньо-професійною програмою «Автоматизація,
комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка»
спеціальності 174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані
технології та робототехніка»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості ННІЕАВГ
Протокол № 6 від 28.01.2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з навчальної дисципліни «Машинне навчання в робототехніці» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка» спеціальності 174 «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка» денної та заочної форм навчання. [Електронне видання] / Таргоній І. М. – Рівне : НУВГП, 2025. – 102 с.

Укладач: Таргоній І. М., к.т.н., старший викладач кафедри АЕКІТ.

Відповідальний за випуск: Древецький В. В., д.т.н., професор, завідувач кафедри АЕКІТ.

Керівник освітньої програми «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка»: Христюк А. О., к.т.н., доцент кафедри автоматизації, електротехнічних та комп'ютерно-інтегрованих технологій.

© І. М. Таргоній, 2025
© НУВГП, 2025

Зміст

	стор.
Вступ	4
1. Встановлення Python.	5
2. Робота з IPython і Jupyter Notebook	32
3. Лінійна регресія	41
4. Аналіз даних.....	51
5. Математична обробка даних експерименту. Поліноміальна регресія.....	66
6. Математична обробка даних експерименту. Парна регресія.....	74
7. Задачі штучного інтелекту в електронній комерції. Обробка, аналіз даних та їх візуалізація.....	84

Вступ

Програма дисципліни «Машинне навчання в робототехніці» відноситься до обов'язкових компонент, складена відповідно до освітньої програми «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка».

Метою вивчення дисципліни «Машинне навчання в робототехніці» є формування у студентів сучасного рівня знань, умінь та навичок в галузі керування технічними системами, в тому числі роботами. Під час вивчення даної дисципліни студенти здобудуть здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел для розв'язання задач науково-практичного значення у різних галузях діяльності людини.

Методичні вказівки містять плани лабораторних занять та завдання для самостійного опрацювання до кожного заняття. Виконання запропонованих завдань охоплює основні розділи курсу. Результатом виконання самостійних завдань є звіт з лабораторної роботи. Готовий звіт подається викладачу на папері або завантажується в електронний кабінет системи Moodle. Завантаження звіту з лабораторної роботи допускається лише з корпоративної пошти студента. При цьому звіт завантажується у відповідний розділ системи Moodle. У розділ відповідної практичної роботи завантажується файл зі звітом у форматі *.doc, *.docx або *.pdf. Успішне виконання запропонованих лабораторних робіт сформує у студента світоглядні навички у подальшій професійній діяльності.

Робота 1. Встановлення Python

1.1. Мета роботи

Навчитися встановлювати Python.

1.2. Теоретичні відомості

Python (найчастіше вживане прочитання — «Пайтон», запозичено назву з британського шоу Монті Пайтон) — інтерпретована об'єктно-орієнтована мова програмування високого рівня зі строгою динамічною типізацією. Розроблена в 1990 році Гвідо ван Россумом. Структури даних високого рівня разом із динамічною семантикою та динамічним зв'язуванням роблять її привабливою для швидкої розробки програм, а також як засіб поєднання наявних компонентів. Python підтримує модулі та пакети модулів, що сприяє модульності та повторному використанню коду. Інтерпретатор Python та стандартні бібліотеки доступні як у скомпільованій, так і у вихідній формі на всіх основних платформах. В мові програмування Python підтримується кілька парадигм програмування, зокрема: об'єктно-орієнтована, процедурна, функціональна та аспектно-орієнтована.

1.3. Порядок виконання роботи

1. Версії python

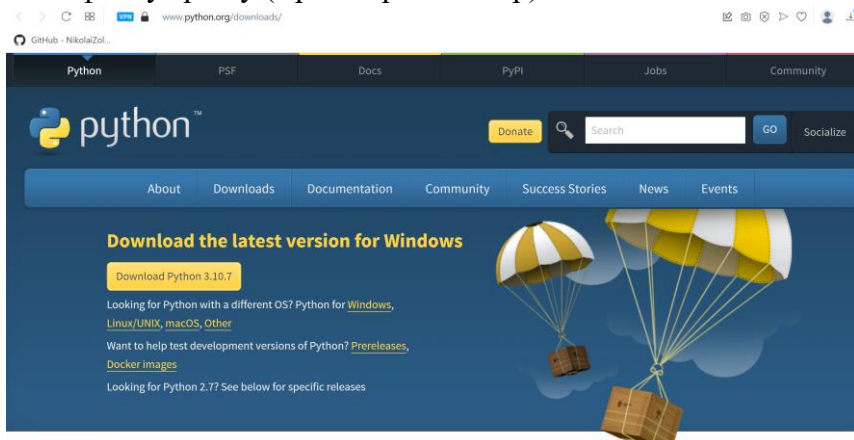
На сьогоднішній день існує дві версії Python - Python 2 і Python 3, вони не мають повної сумісності один з одним. На даний момент друга версія Python все ще широко використовується, але судячи зі змін, що відбуваються, з часом залишиться тільки запустити старий код. У своїй роботі ми будемо використовувати Python 3, і, в майбутньому, якщо десь знайдеться слово Python, то під ним слід розуміти Python 3. Випадки використання Python 2 будуть спеціально вказані.

2. Встановлення Python

Щоб встановити інтерпретатор Python на свій комп'ютер, перше, що потрібно зробити - це завантажити дистрибутив. Завантажити його можна з офіційного сайту, перейшовши за посиланням <https://www.python.org/downloads/>

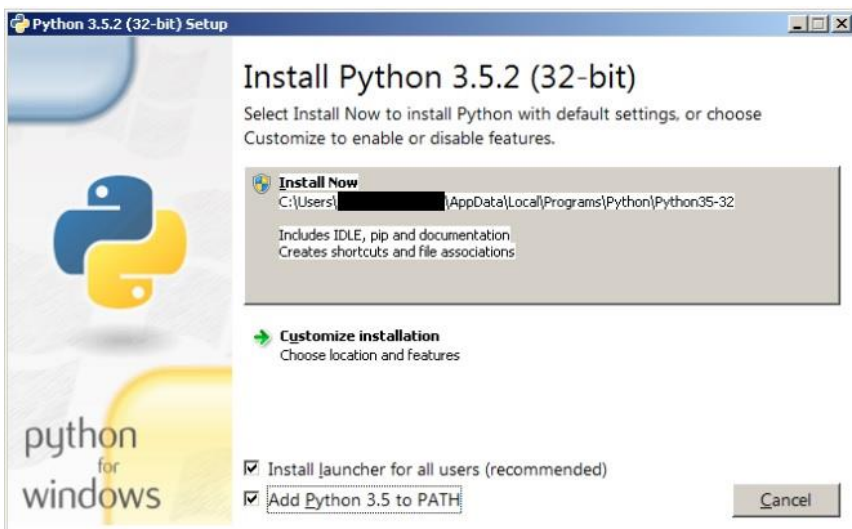
2.1 Встановлення Python на Windows

Для операційної системи Windows дистрибутив поширюється або у вигляді виконуваного файлу (з розширенням exe), або у вигляді файлу архіву (з розширенням zip).

Порядок установки.

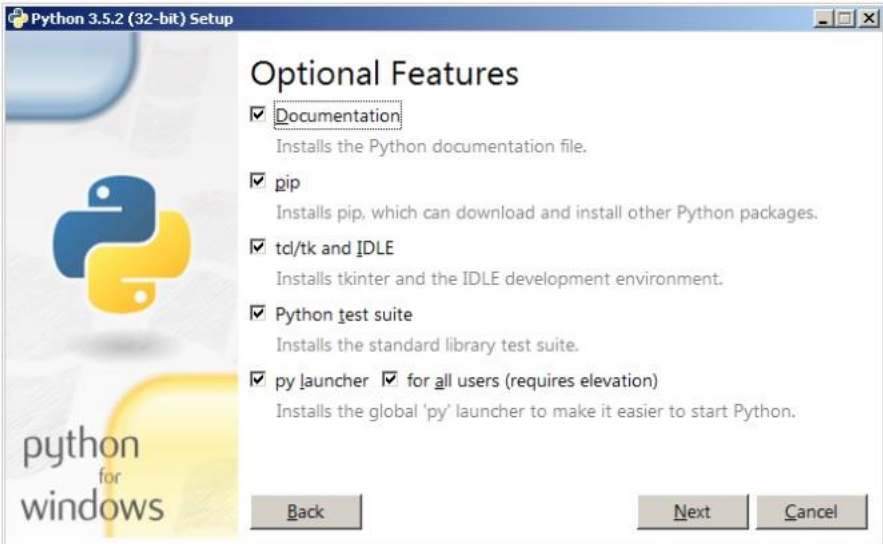
1. Запустіть завантажений інсталяційний файл.
2. Виберіть спосіб установки.

Це вікно пропонує два варіанти: «Встановити зараз» і «Налаштувати установку». Якщо ви виберете Install Now, Python буде встановлений в теці за вказаним шляхом. Крім самого інтерпретатора, буде встановлено IDLE (інтегроване середовище розробки), pip (менеджер пакетів) і документація, а також будуть створені відповідні ярлики і встановлені посилання на файли, які мають розширення .py з інтерпретатором Python. Налаштувати установку - це нестандартний варіант установки. Параметр Add python 3.5 to PATH необхідний для того, щоб дозволити інтерпретатору запускатися без вказівки повного шляху до виконуваного файлу при роботі в командному рядку.

3. Перевірте необхідні параметри встановлення (доступні, коли ви вибираєте Налаштувати

встановлення)

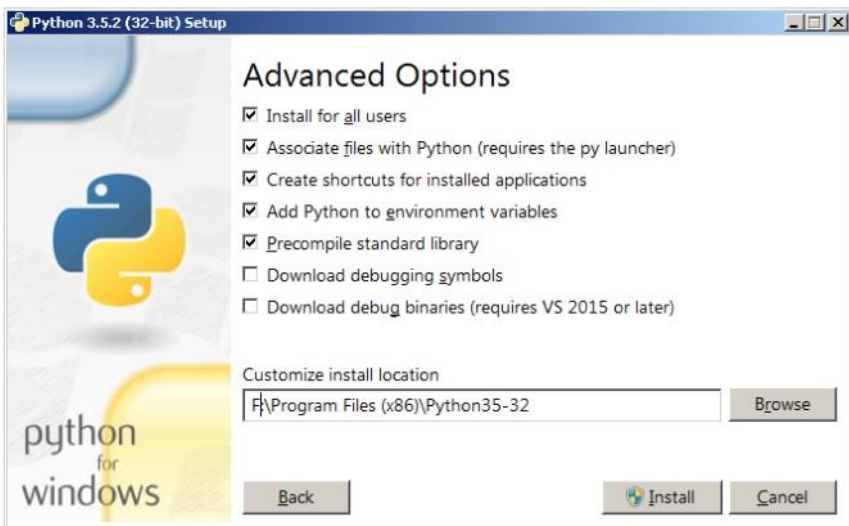
На цьому кроці нам пропонується позначити доповнення, які встановлені за допомогою інтерпретатора Python. Рекомендуємо вибрати всі варіанти.

Документація – установка документації.

pip – встановить менеджер пакетів pip.

tcl/tk і IDLE – установка інтегрованого середовища розробки (IDLE) і бібліотеки для побудови графічного інтерфейсу (tkinter).

4. Виберіть місце встановлення (доступне, коли ви виберете Налаштувати встановлення)

Крім вказівки шляху, це вікно дозволяє внести додаткові зміни в процес установки за допомогою наступних опцій:

Встановити для всіх користувачів – Встановити для всіх користувачів. Якщо ви не виберете цей варіант, вам буде запропоновано встановити в папку користувача, що встановлює інтерпретатор.

Пов'язувати файли з Python – пов'язувати файли з розширенням .py з Python. Вибір цього параметра внесе зміни до Windows, які дозволять запускати сценарії Python подвійним клацанням миші.

Створюйте ярлики для встановлених додатків .

Додати Python до змінних середовища — Додавання шляхів до інтерпретатора Python до змінної PATH.

Стандартна бібліотека попереднього складання – попередньо компіляція стандартної бібліотеки.

Останні два пункти пов'язані з завантаженням компонентів для налагодження, встановлювати їх ми не будемо.

5. Після успішної установки ви отримаєте наступне повідомлення.

2.2 Встановлення Python на Linux

Найчастіше інтерпретатор Python вже включений в дистрибутив. Це можна перевірити, набравши в терміналі

```
> python
```

або

```
> python3
```

У першому випадку ви запусите Python 2, у другому – Python 3. Надалі, швидше за все, всі дистрибутиви Linux, до складу яких входить Python, будуть включати тільки третю версію. Якщо при спробі запустити Python ви отримуєте повідомлення про те, що він не встановлений, або встановлений, але не те, що ви хочете, то у вас є два способи: а) побудувати Python з джерела; б) взяти зі сховища.

Для установки зі сховища в Ubuntu використовуйте команду

```
> sudo apt-get install python3
```

Збірку з джерел в цій статті розглядати не будемо.

3. Встановіть анаконду

Для зручності запуску зразків і вивчення мови Python рекомендуємо встановити пакет Anaconda на свій ПК. Цей пакет включає в себе інтерпретатор Python (є версії 2 і 3), набір найбільш часто використовуваних бібліотек, а також зручне середовище розробки і виконання, яка запускається в браузері.

Щоб встановити цей пакет, спочатку потрібно завантажити дистрибутив <https://www.continuum.io/downloads>.

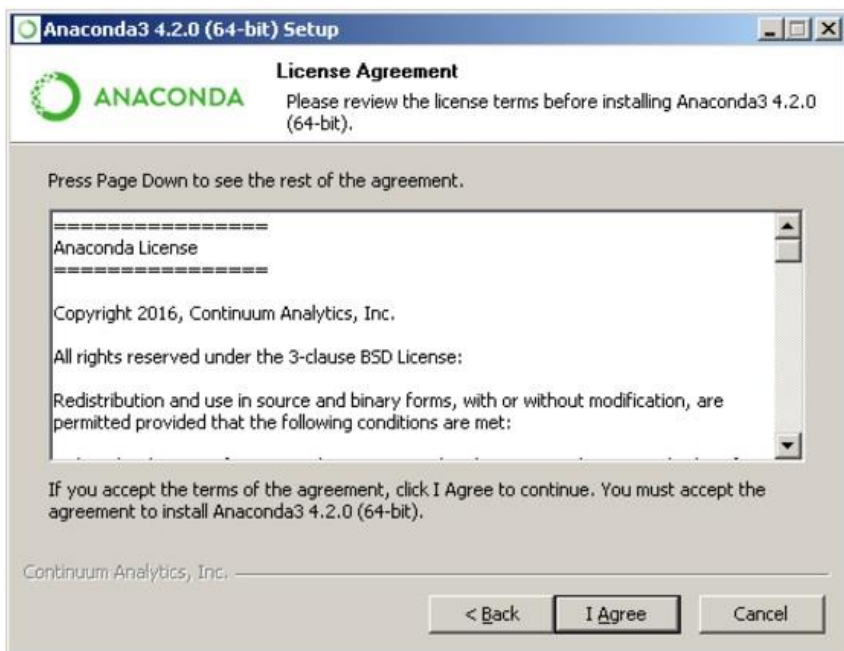
Є варіанти для Windows, Linux і macOS.

3.1 Установка Анаконди на Windows

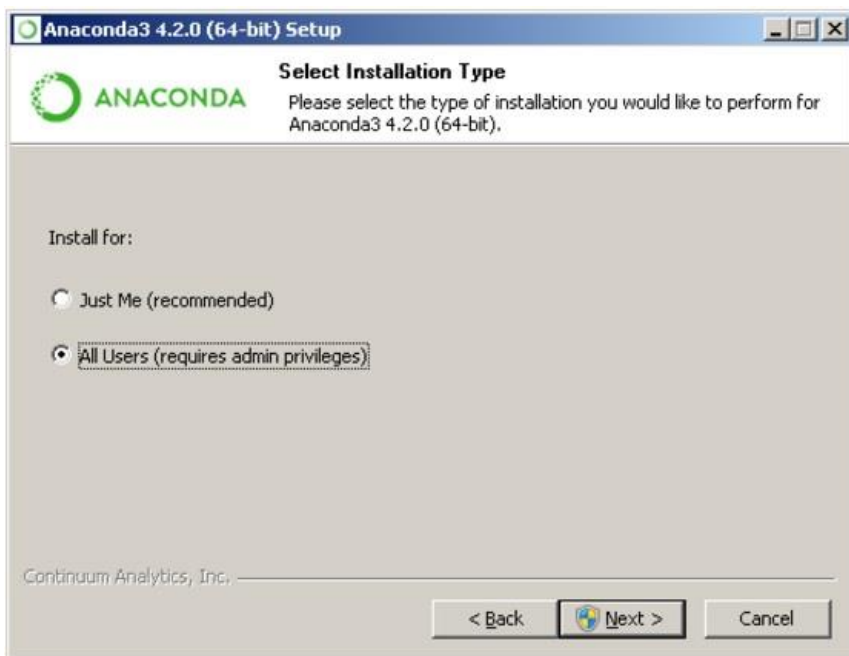
1. Запустіть завантажений установник. У першому вікні натисніть "Далі".

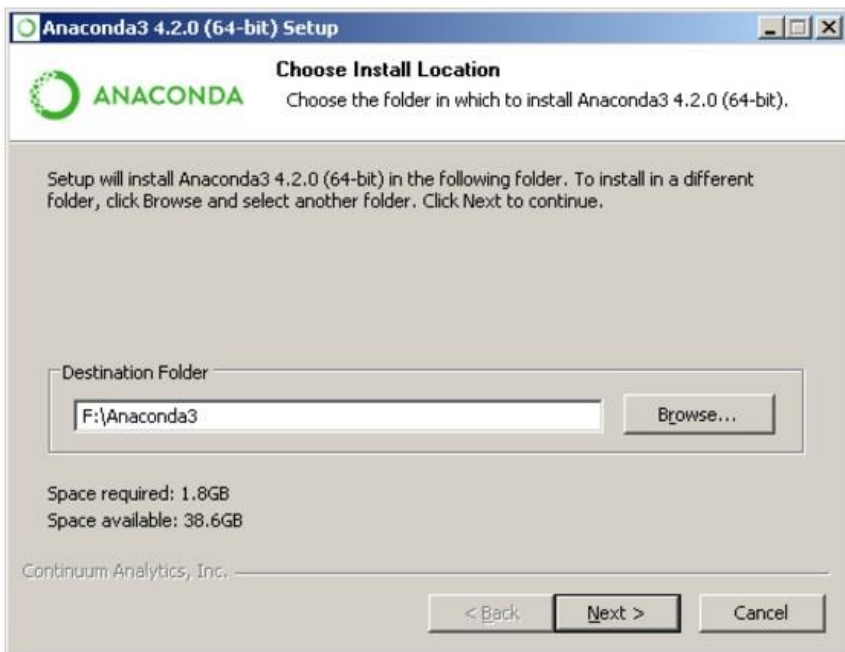
2. Далі слід прийняти ліцензійну угоду.

3. Виберіть один з варіантів установки:
Just Me – тільки для користувача, який почав установку;
Усі користувачі – для всіх користувачів.

4. Вкажіть шлях, куди буде встановлена Анаконда.

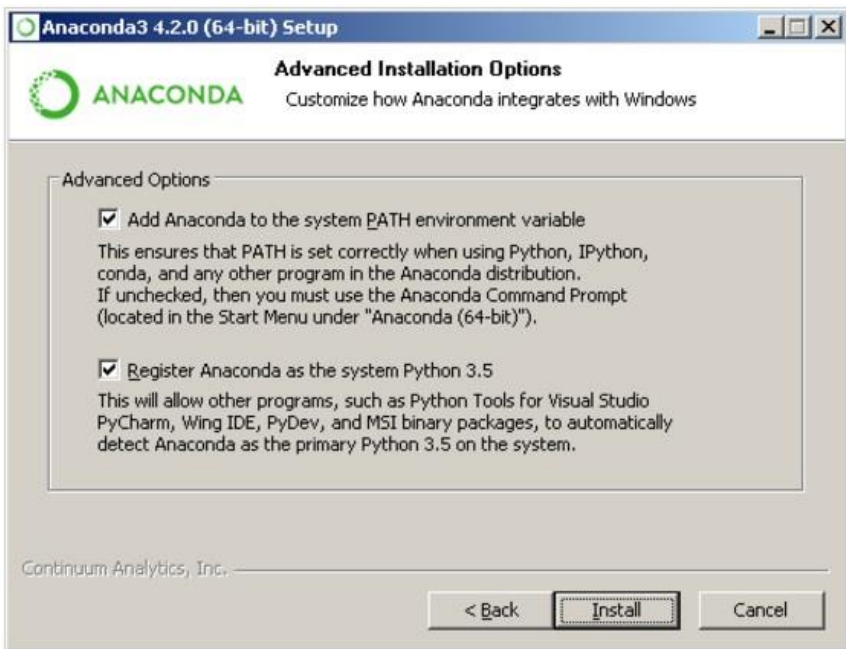

5. Вкажіть додаткові опції:

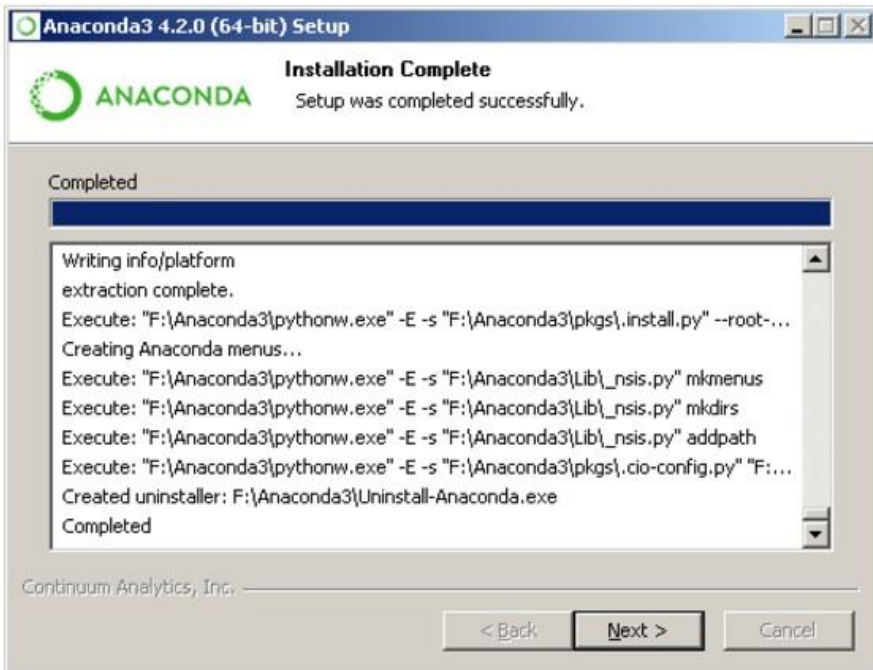
Add Anaconda в систему PATH environment variable –
добавить Anaconda в системну переменную PATH

Зареєструйте Anaconda як систему Python 3.5 -
Використовуйте Anaconda як інтерпретатор Python 3.5 за
замовчуванням.

Щоб почати установку, натисніть на кнопку «Встановити».

5. Після цього на ваш комп'ютер встановиться Anaconda.

3.2 Установка Анаконди на Linux

1. Скачайте дистрибутив Anaconda для Linux, в ньому буде розширення .sh, і запустіть команду установки:

```
> bash ім'я_distribution.sh
```

В результаті ви побачите підказку про встановлення. Для продовження процесу натисніть «Enter».


```
Terminal - tester@tester-VirtualBox: ~/Downloads
File Edit View Terminal Tabs Help
WARNING: The "syslog" option is deprecated
Enter tester's password:
session setup failed: NT_STATUS_LOGON_FAILURE
tester@tester-VirtualBox:/etc/samba$ cd ~
tester@tester-VirtualBox:~$ ls
code      dist      Downloads Music      Public  Templates  vm
Desktop  Documents lab        Pictures  temp    Videos    winetest
tester@tester-VirtualBox:~$ cd Do
bash: cd: Do: No such file or directory
tester@tester-VirtualBox:~$ cd Downloads/
tester@tester-VirtualBox:~/Downloads$ ls
Anaconda3-4.2.0-Linux-x86_64.sh  vim-colors-solarized-master.zip
codeschool-vim-theme-master     vim-distinguished-develop
codeschool-vim-theme-master.zip vim-distinguished-develop.zip
molokai.vim                     Vistaluna_Basic_by_Pgase.rar
vim-colors-solarized-master
tester@tester-VirtualBox:~/Downloads$ bash Anaconda3-4.2.0-Linux-x86_64.sh

Welcome to Anaconda3 4.2.0 (by Continuum Analytics, Inc.)

In order to continue the installation process, please review the license
agreement.
Please, press ENTER to continue
>>> █
```

2. Прочитайте ліцензійну угоду, потрібно прокрутити до кінця.

```
Terminal - tester@tester-VirtualBox: ~/Downloads
File Edit View Terminal Tabs Help
=====
Anaconda License
=====

Copyright 2016, Continuum Analytics, Inc.

All rights reserved under the 3-clause BSD License:

Redistribution and use in source and binary forms, with or without
modification, are permitted provided that the following conditions are met:

* Redistributions of source code must retain the above copyright notice,
this list of conditions and the following disclaimer.

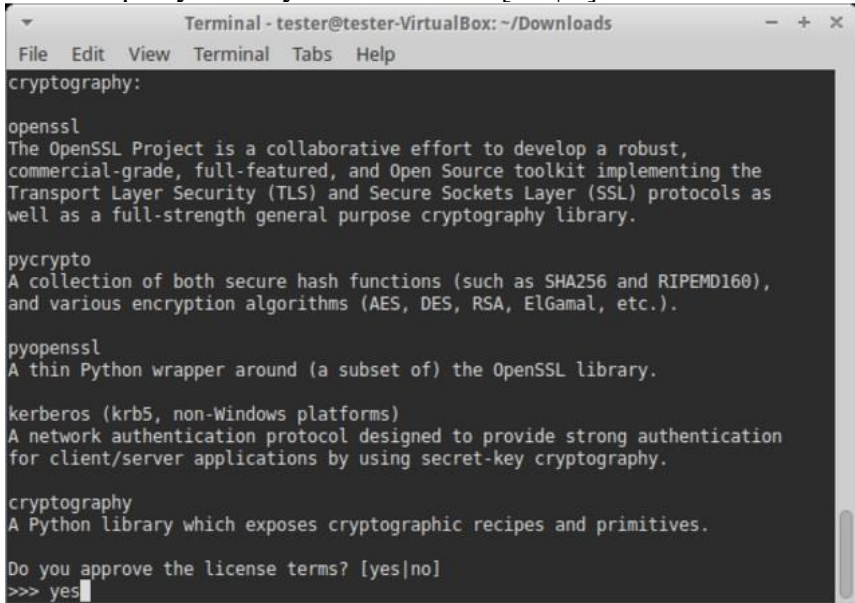
* Redistributions in binary form must reproduce the above copyright notice,
this list of conditions and the following disclaimer in the documentation
and/or other materials provided with the distribution.

* Neither the name of Continuum Analytics, Inc. nor the names of its
contributors may be used to endorse or promote products derived from this
software without specific prior written permission.

THIS SOFTWARE IS PROVIDED BY THE COPYRIGHT HOLDERS AND CONTRIBUTORS "AS IS"
--More--
```

Погодьтеся з ним, для цього потрібно набрати «так» в командному рядку, у відповіді на питання установника:

Чи затверджуєте ви умови ліцензії? [так|ні]


```
Terminal - tester@tester-VirtualBox: ~/Downloads
File Edit View Terminal Tabs Help
cryptography:
openssl
The OpenSSL Project is a collaborative effort to develop a robust,
commercial-grade, full-featured, and Open Source toolkit implementing the
Transport Layer Security (TLS) and Secure Sockets Layer (SSL) protocols as
well as a full-strength general purpose cryptography library.

pycrypto
A collection of both secure hash functions (such as SHA256 and RIPEMD160),
and various encryption algorithms (AES, DES, RSA, ElGamal, etc.).

pyopenssl
A thin Python wrapper around (a subset of) the OpenSSL library.

kerberos (krb5, non-Windows platforms)
A network authentication protocol designed to provide strong authentication
for client/server applications by using secret-key cryptography.

cryptography
A Python library which exposes cryptographic recipes and primitives.

Do you approve the license terms? [yes|no]
>>> yes
```

3. Виберіть місце установки. Можна вибрати один з наступних параметрів:

- *Натисніть ENTER, щоб підтвердити місцезнаходження* – Натисніть ENTER, щоб прийняти запропонований шлях встановлення. Шлях за замовчуванням для моєї машини - /home/tester/anaconda3, трохи вище цього меню.
- *Натисніть ctrl-C, щоб перервати інсталяцію* – натисніть CTRL-C, щоб скасувати інсталяцію.
- *Або вкажіть інше місце нижче* – або вкажіть інший шлях у рядку нижче.

Натисніть клавішу Enter.

```
Terminal - tester@tester-VirtualBox: ~/Downloads
File Edit View Terminal Tabs Help
A collection of both secure hash functions (such as SHA256 and RIPEMD160),
and various encryption algorithms (AES, DES, RSA, ElGamal, etc.).

pyopenssl
A thin Python wrapper around (a subset of) the OpenSSL library.

kerberos (krb5, non-Windows platforms)
A network authentication protocol designed to provide strong authentication
for client/server applications by using secret-key cryptography.

cryptography
A Python library which exposes cryptographic recipes and primitives.

Do you approve the license terms? [yes|no]
>>> yes

Anaconda3 will now be installed into this location:
/home/tester/anaconda3

- Press ENTER to confirm the location
- Press CTRL-C to abort the installation
- Or specify a different location below

[/home/tester/anaconda3] >>> █
```

4. Після цього почнеться установка.

```
Terminal - tester@tester-VirtualBox: ~/Downloads
File Edit View Terminal Tabs Help
installing: xz-5.2.2-0 ...
installing: yaml-0.1.6-0 ...
installing: zeromq-4.1.4-0 ...
installing: zlib-1.2.8-3 ...
installing: anaconda-4.2.0-np11py35_0 ...
installing: ruamel_yaml-0.11.14-py35_0 ...
installing: conda-4.2.9-py35_0 ...
installing: conda-build-2.0.2-py35_0 ...
Python 3.5.2 :: Continuum Analytics, Inc.
creating default environment..
installation finished.
Do you wish the installer to prepend the Anaconda3 install location
to PATH in your /home/tester/.bashrc ? [yes|no]
[no] >>>
You may wish to edit your .bashrc or prepend the Anaconda3 install location:

$ export PATH=/home/tester/anaconda3/bin:$PATH

Thank you for installing Anaconda3!

Share your notebooks and packages on Anaconda Cloud!
Sign up for free: https://anaconda.org

tester@tester-VirtualBox:~/Downloads$ █
```

4. Встановіть PyCharm

Якщо вам потрібен відлагоджувач в процесі розробки і взагалі ви звикли працювати в IDE, а не в текстовому редакторі, то одним з кращих варіантів стане PyCharm IDE від JetBrains. Щоб завантажити цей продукт потрібно перейти за посиланням <https://www.jetbrains.com/pycharm/download/>

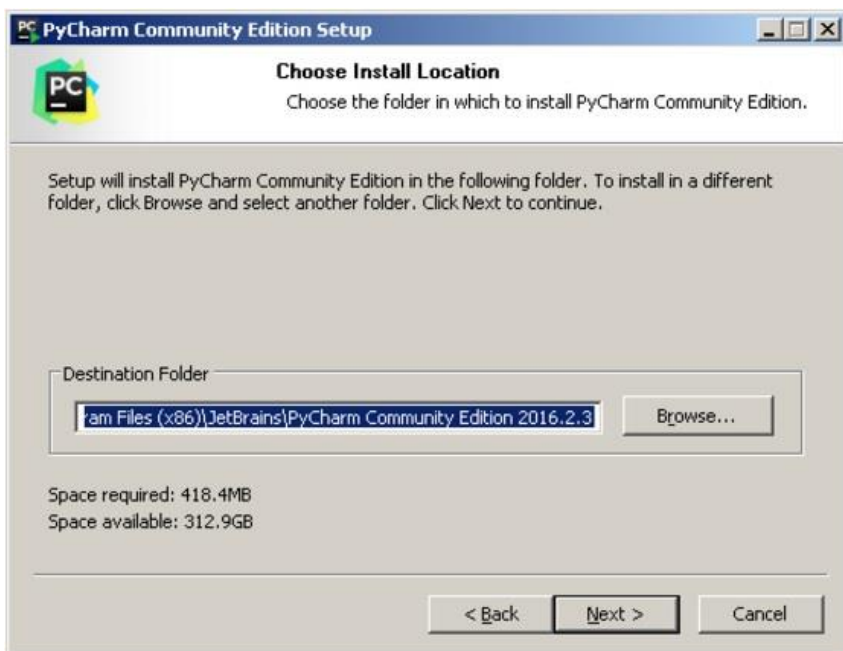
IDE доступна для Windows, Linux і macOS. Існує два типи ліцензії PyCharm – Professional и Community. Ми будемо використовувати версію Community, оскільки вона безкоштовна і її функціоналу більш ніж достатньо для наших завдань.

4.1 Установка PyCharm на Windows

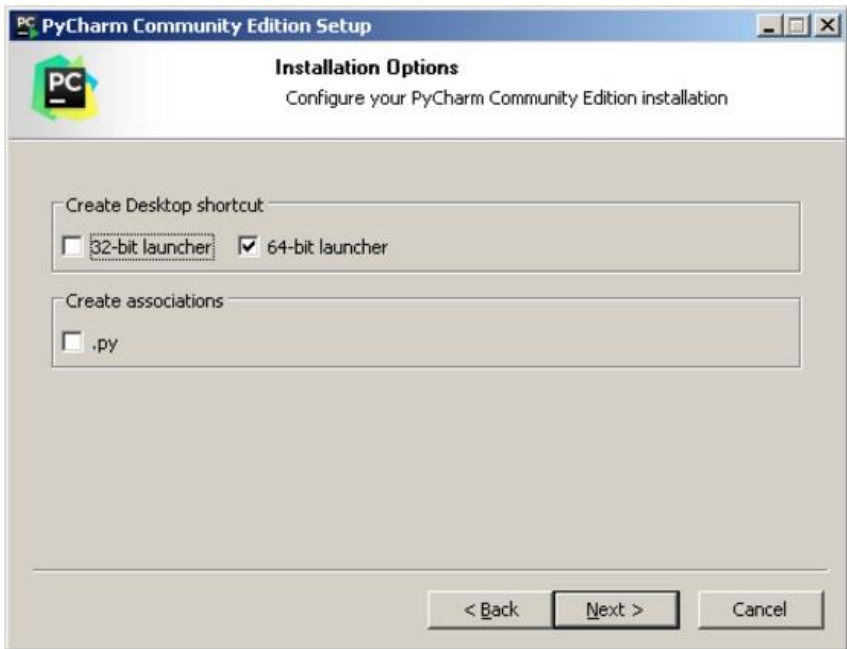
1. Запустіть завантажений дистрибутив PyCharm.

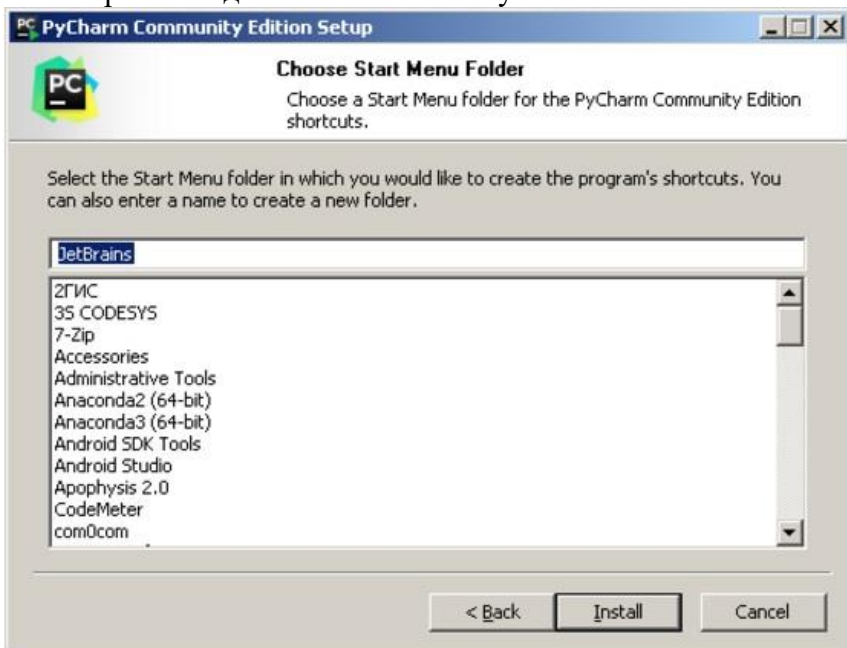
2. Виберіть шлях установки програми.

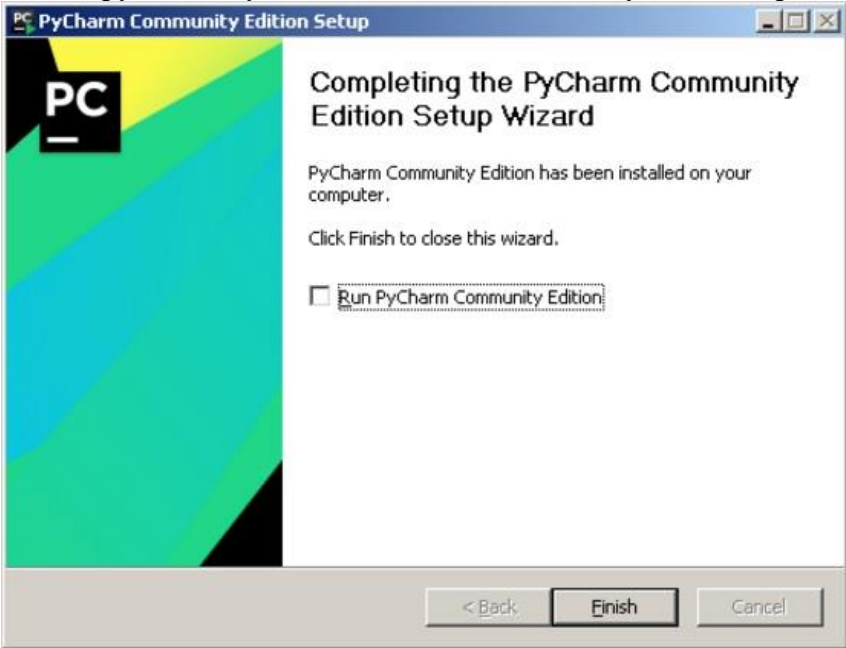
3. Вкажіть ярлики, які ви хочете створити на робочому столі (під управлінням 32-бітної і 64-бітної версій PyCharm) і поставте галочку на опції з блоку Створити асоціації, якщо ви хочете пов'язати файли з розширенням .py з PyCharm.

4. Виберіть ім'я для папки в меню Пуск.

5. Далі pyCharm буде встановлений на вашому комп'ютері.

4.2 Встановлення PyCharm на Linux

1. Скачайте дистрибутив з сайту на свій комп'ютер.

2. Розпакуйте архівний файл, можна за допомогою команди:

```
Terminal - user@user-VirtualBox: ~/Downloads/pycharm
File Edit View Terminal Tabs Help
user@user-VirtualBox:~/Downloads/pycharm$ ls
pycharm-community-5.0.4.tar.gz
user@user-VirtualBox:~/Downloads/pycharm$ tar xvf pycharm-community-5.0.4.tar.gz
```

Зайдіть в директорію, яка була створена після розпакування дистрибутива, знайдіть в ній підкаталог bin і перейдіть в нього. Команда "Виконати pycharm.sh":

```
> ./pycharm.sh
```

```
Terminal - user@user-VirtualBox: ~/Downloads/pycharm/pycharm-community-5.0.4/bin
File Edit View Terminal Tabs Help
user@user-VirtualBox:~/Downloads/pycharm/pycharm-community-5.0.4/bin$ ls
fsnotifier      idea.properties  pycharm64.vmoptions  pycharm.vmoptions
fsnotifier64    inspect.sh       pycharm.png
fsnotifier-arm  log.xml          pycharm.sh
user@user-VirtualBox:~/Downloads/pycharm/pycharm-community-5.0.4/bin$ ./pycharm.sh
```

З цього слід почати PyCharm.

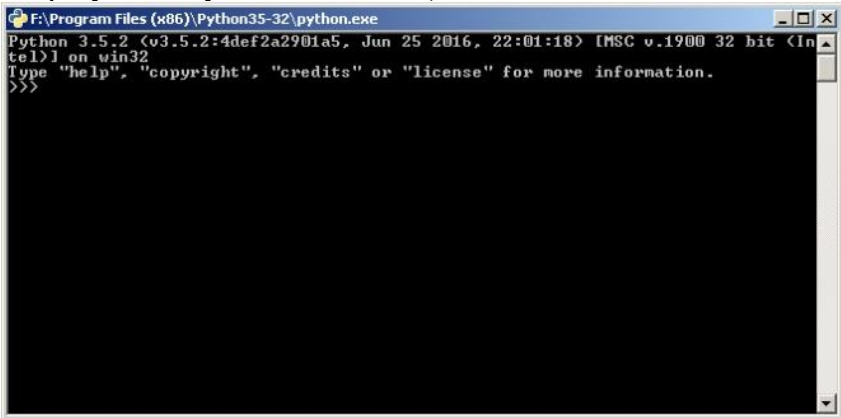
5. Перевірка стану роботи

Тепер давайте перевіримо працездатність всього, що ми встановили.

5.1 Тестування інтерпретатора Python

Для початку протестуємо інтерпретатор в командному режимі. Якщо ви працюєте в Windows, то натисніть комбінацію win + R і у вікні введіть python. У Linux відкрийте вікно терміналу і введіть в нього python3 (або python).

В результаті Python запуститься в командному режимі, це буде виглядати приблизно так (картинка дана для Windows, в Linux результат буде аналогічним):


```
F:\Program Files (x86)\Python35-32\python.exe
Python 3.5.2 <v3.5.2:4def2a2901a5, Jun 25 2016, 22:01:18> [MSC v.1900 32 bit (Intel)] on win32
Type "help", "copyright", "credits" or "license" for more information.
>>>
```

У вікні введіть:

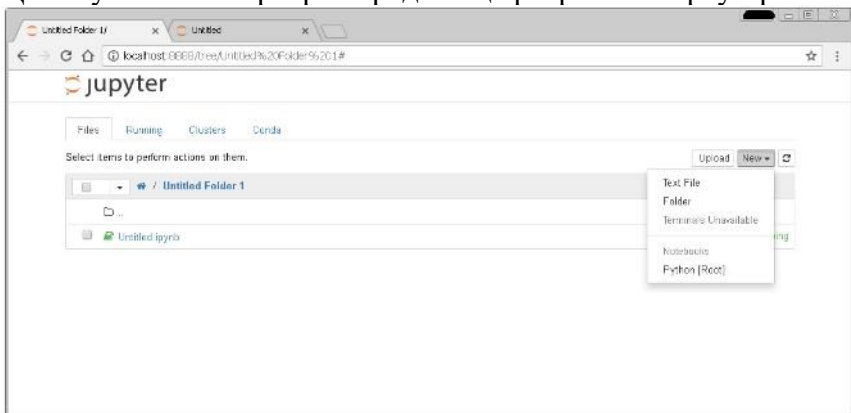
```
print("Hello, World!")
```

Результат повинен бути наступним:


```
C:\Windows\System32\cmd.exe - ipython notebook
Microsoft Windows [Version 6.1.7601]
(c) Корпорация Майкрософт (Microsoft Corp.), 2009. Все права защищены.

C:\Anaconda3\Scripts>ipython notebook
[TerminalPythonApp] WARNING | Subcommand 'ipython notebook' is deprecated and will
be removed in future versions.
[TerminalPythonApp] WARNING | You likely want to use 'jupyter notebook' in the
future
[W 14:59:24.199 NotebookApp] Unrecognized JSON config file version, assuming ver
sion 1
[I 14:59:29.233 NotebookApp] [nb_conda_kernels] enabled, 1 kernels found
[I 14:59:35.048 NotebookApp] [nb_conda] enabled
[I 14:59:36.811 NotebookApp] \u2713 nbpresent HTML export ENABLED
[W 14:59:36.812 NotebookApp] \u2717 nbpresent PDF export DISABLED: No module nam
ed 'nbbrowserpdf'
[I 14:59:38.850 NotebookApp] [nb_anacondacloud] enabled
[I 14:59:38.985 NotebookApp] Serving notebooks from local directory: C:\Anaconda
3\Scripts
[I 14:59:38.985 NotebookApp] 0 active kernels
[I 14:59:38.985 NotebookApp] The Jupyter Notebook is running at: http://localhos
t:8888/
[I 14:59:38.985 NotebookApp] Use Control-C to stop this server and shut down all
kernels (twice to skip confirmation).
```

Це запускає веб-сервер і середовище розробки в браузері.

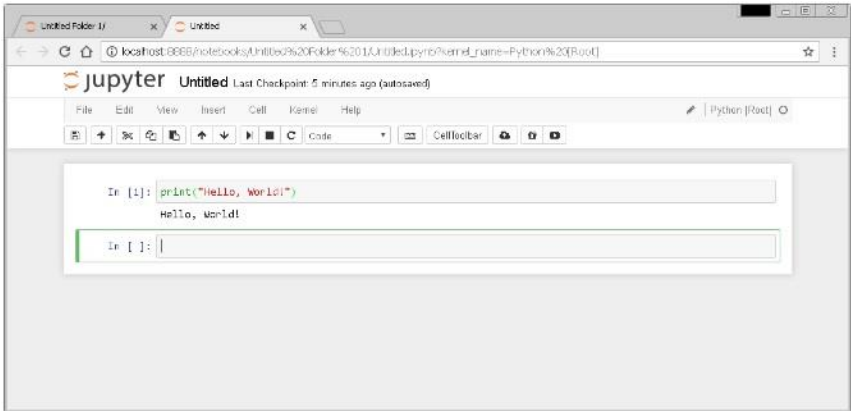
Створіть ноутбук для розробки, натисніть на кнопку New (в правому кутку вікна) і виберіть в списку Python.

Це створить нову сторінку в браузері вашого ноутбука.

Введіть команду в першій клітинці

```
print("Hello, World!")
```

і натисніть клавіші Alt+Enter на клавіатурі. Під осередком повинен з'явитися відповідний напис.

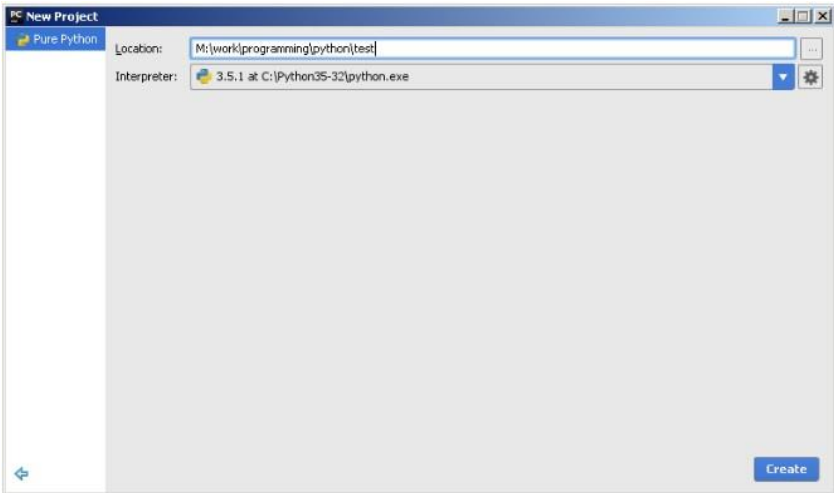

5.3 Перевірка PyCharm

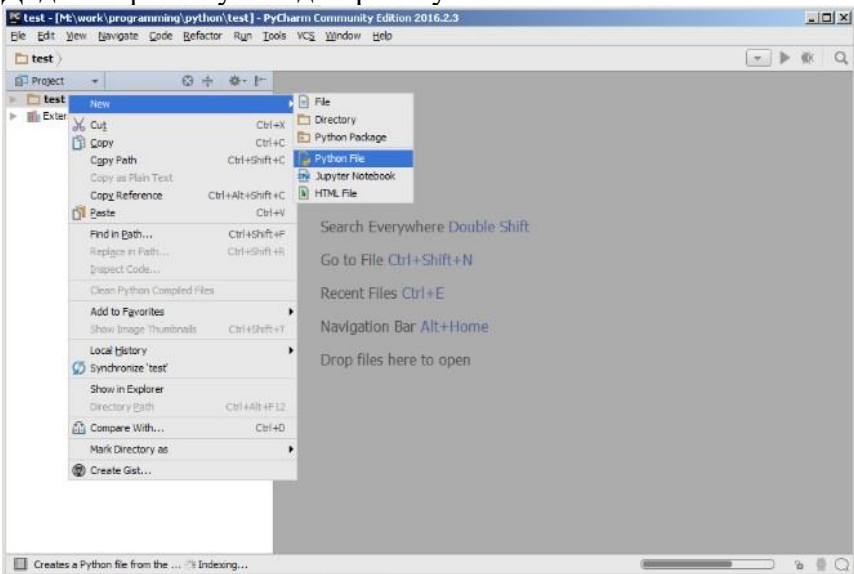
Запустіть PyCharm і виберіть «Створити новий проект» у вікні.

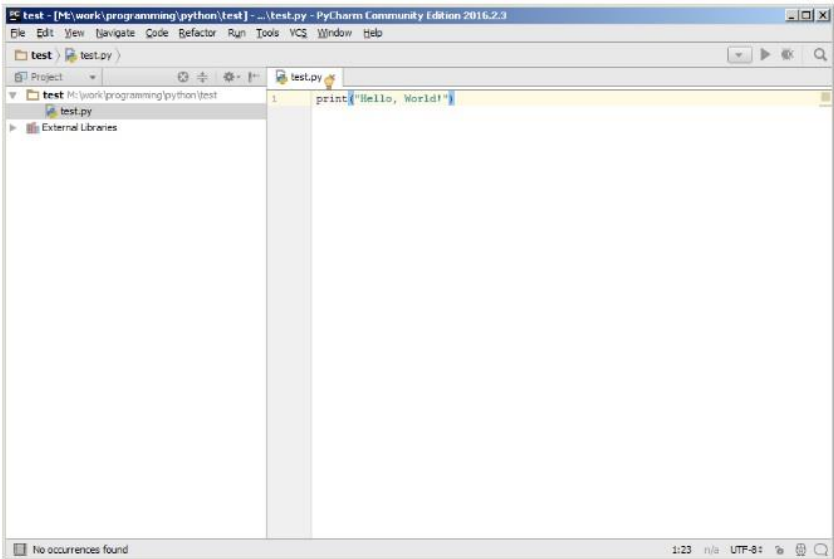
Вкажіть шлях до проекту Python і інтерпретатора, який буде використовуватися для запуску і налагодження.

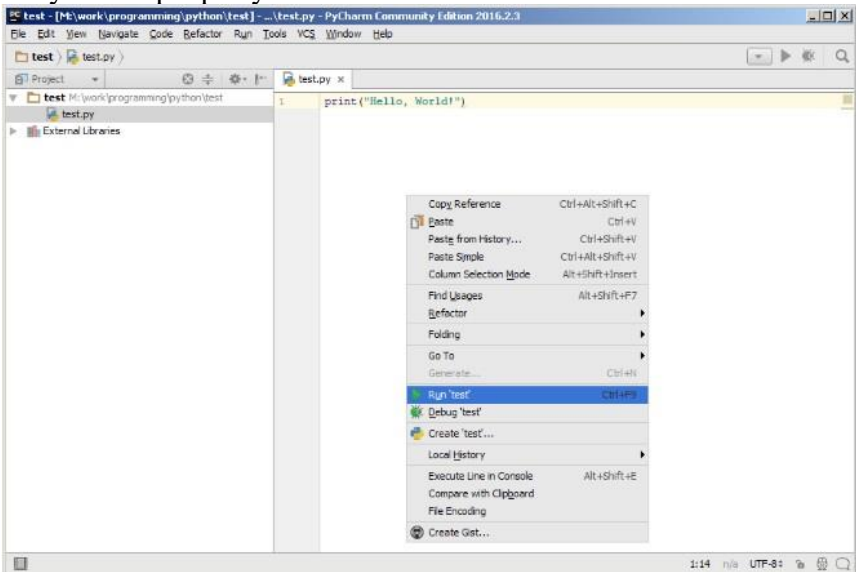
Додайте файл Python до проекту.

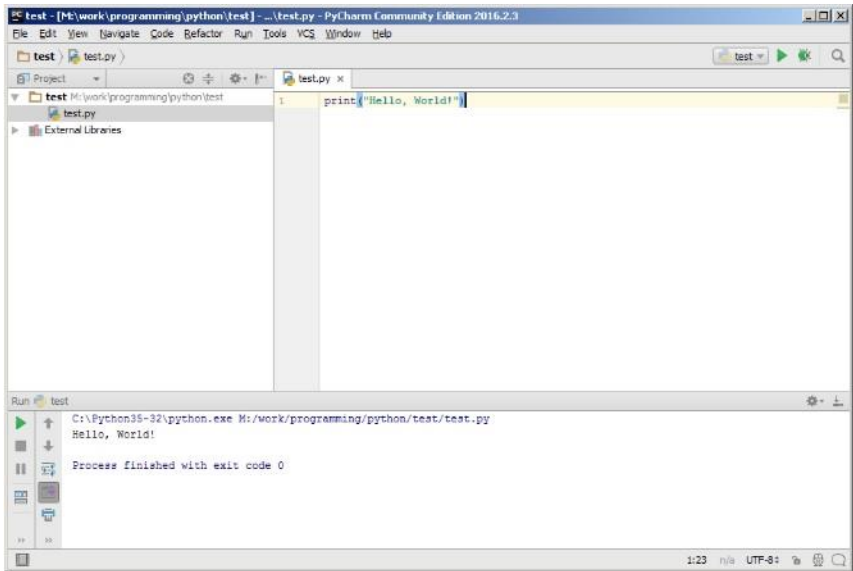
Введіть програмний код.

Запустіть програму.

В результаті має відкритися вікно з виходом програми.

1.4. Контрольні запитання

1. Що таке Python?
2. Які є версії Python?
3. Яка найбільш вживана версія Python?
4. Які є IDE для Python?
5. Що таке Anaconda?

Робота 2. Работа с IPython і Jupyter Notebook

2.1. Мета роботи

Навчитися встановлювати та працювати з IPython і Jupyter Notebook.

2.2. Теоретичні відомості

IPython - потужний інструмент для роботи з мовою Python. Базовими компонентами IPython є інтерактивна оболонка для багатого набору функцій і ядро для Юпітера. Ноутбук Jupyter - це графічна веб-обгортка для IPython, яка розширює ідею консольного підходу до інтерактивних обчислень.

Основними відмітними особливостями цієї платформи є складний самоаналіз об'єктів, збереження вхідної історії протягом усіх сеансів, кешування вихідних результатів, розширювана система «чарівних» команд, журналювання сеансів, додатковий синтаксис команд, виділення коду, доступ до системної оболонки, стикування з налагоджувачем pdb і профайлером Python.

IPython дозволяє кільком клієнтам підключатися до одного обчислювального ядра і, завдяки своїй архітектурі, може працювати в паралельному кластері.

У Jupyter notebook можна розробляти, документувати і виконувати додатки на Python, він складається з двох компонентів: веб-додатки, що працює в браузері, і ноутбуків - файлів, в яких можна працювати з вихідним кодом програми, запускати його, вводити і виводити дані і т.д.

Веб-додаток дозволяє:

- редагувати код Python в браузері, з підсвічуванням синтаксису, автопостами і автозаповненням;
- запускати код в браузері.
- відображення результатів розрахунків з медіа-представленням (схеми, графіки);
- працювати з мовою розмітки Markdown і LaTeX.

За замовчуванням папка носить ім'я "Untitled folder", перейменуйте її в "notebooks": перевірте ім'я папки і натисніть на кнопку "Перейменувати".

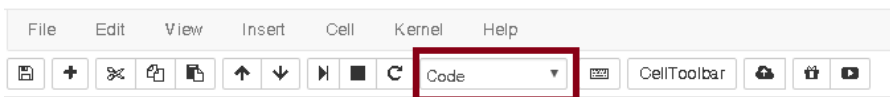
Зайдіть в цю папку і створіть в ній ноутбук за допомогою тієї ж кнопки New, тільки на цей раз потрібно вибрати "Python [Root]".

Код Python або текст в нотації Markdown необхідно вводити в осередку:

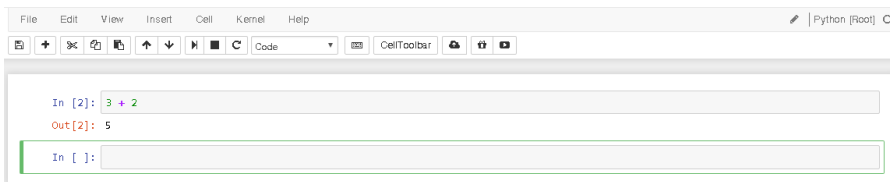
Якщо це код Python, то потрібно встановити властивість «Code» на панелі інструментів.

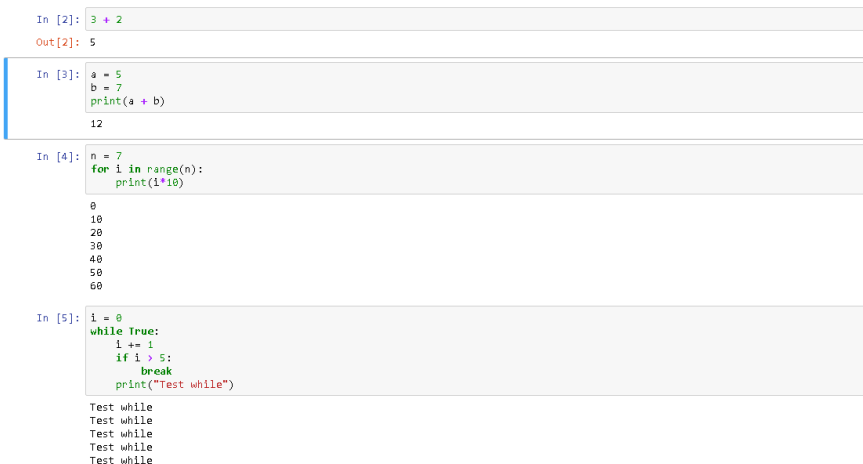
Якщо це текст Markdown, поставте "Markdown".

Для початку вирішимо просту арифметичну задачу: задаємо властивість «Code», вводите в осередку без лапок «2 + 3» і натискаємо Ctrl + Enter або Shift + Enter, в першому випадку введений вами код буде виконуватися інтерпретатором Python, у другому - буде виконаний код і створена нова осередок, яка буде розташовуватися на рівні нижче, як показано на рисунку.

Якщо ви здатні це зробити, наведіть ще кілька прикладів.

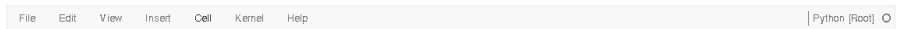

Основні елементи інтерфейсу ноутбука Jupyter

Кожен ноутбук має назву, воно з'являється у верхній частині екрану. Щоб змінити ім'я, клікніть по його поточному імені і введіть нове.

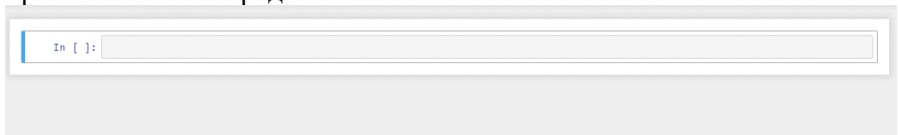
З елементів інтерфейсу можна вибрати рядок меню:

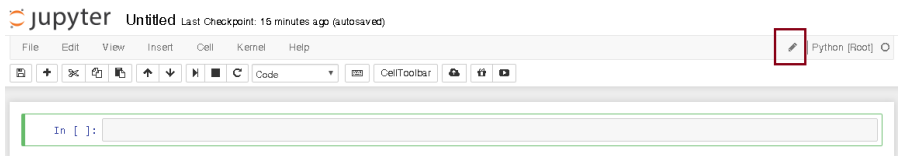
Панель інструментів:

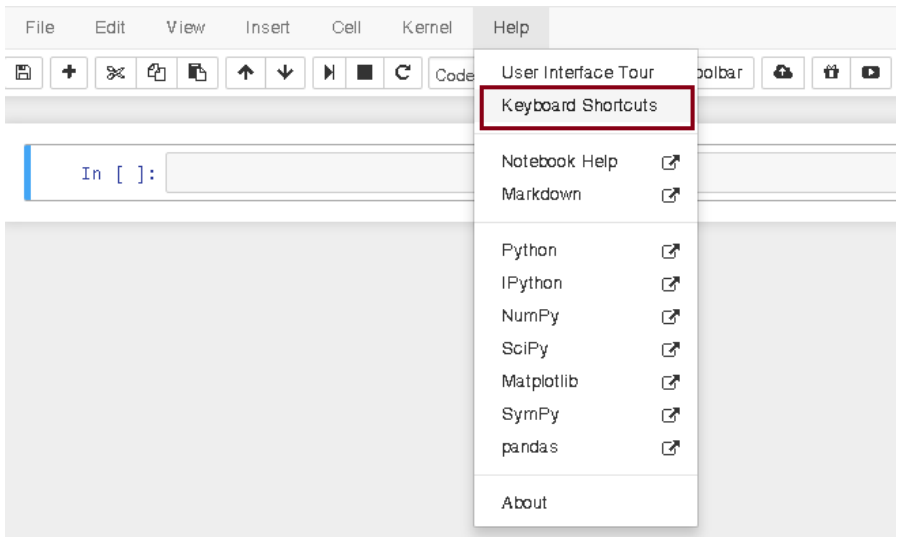
і робоче поле з осередками:

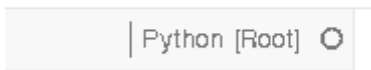
Ноутбук може перебувати в одному з двох режимів - це режим редагування (Edit mode) і режим команд (Command mode). Поточний режим відображається в рядку меню з правого боку, в режимі редагування з'являється зображення олівця, відсутність цього значка означає, що ноутбук знаходиться в командному режимі.

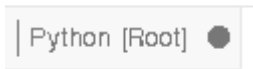
Щоб відкрити вікно «Довідка зі сполучень клавіш», натисніть кнопку «>» клавіші «клавіш»

У правій частині рядка меню знаходиться індикатор використання ядра python. Якщо ядро знаходиться в режимі очікування, індикатором є коло.

Якщо він виконає яексь завдання, то зображення зміниться на намальований коло.

Виконання коду запуску та переривання

Якщо ваша програма зависає, ви можете перервати її виконання, вибравши ядро -> Interrupt в рядку меню.

Щоб додати нову клітинку, скористайтеся командами "Вставити->Встановлена клітинка зверху" та "Вставити >Встановлена клітинка внизу".

Щоб запусити клітинку, скористайтеся командами з меню

"Клітинка" або скористайтесь такими сполученнями клавіш:

Ctrl+Enter – виконати вміст клітинки.

Shift+Enter – виконайте вміст комірки і перейдіть до клітинки нижче.

Alt+Enter – виконайте вміст комірки та вставте нову клітинку нижче.

Як зробити ноутбук доступним для інших людей?

Є кілька способів поділитися своїм ноутбуком з іншими людьми, щоб їм було комфортно з ним працювати:

Передайте безпосередньо файл ноутбука, який має розширення ".іруnb", а відкрити його можна тільки за допомогою Jupyter Notebook; конвертувати ноутбук в html; використовувати <https://gist.github.com/>; використовувати <http://nbviewer.jupyter.org/>.

Відображення зображень у ноутбуці

Друк зображень може бути корисним, якщо ви використовуєте бібліотеку matplotlib для побудови графіків. За замовчуванням графіки в робочому полі ноутбука не відображаються. Для того щоб графіки відображалися, необхідно ввести і виконати наступну команду:

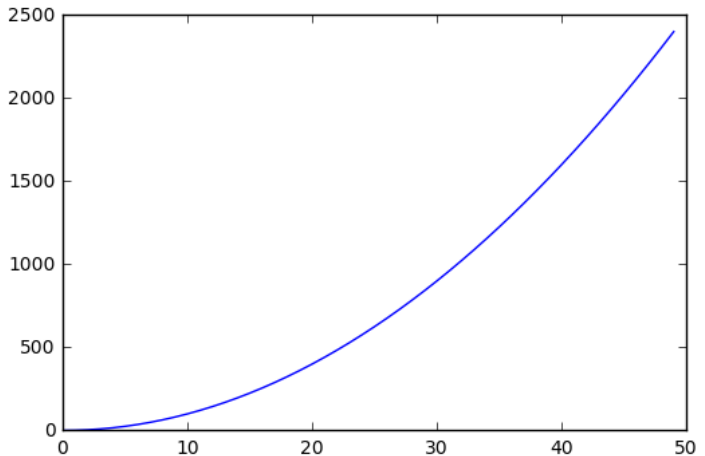
%matplotlib inline

Приклад виведення графіка показаний на малюнку нижче.

```
In [1]: from matplotlib import pylab as plt
        %matplotlib inline
```

```
In [2]: x = [i for i in range(50)]
        y = [i**2 for i in range(50)]
        plt.plot(x, y)
```

```
Out[2]: [<matplotlib.lines.Line2D at 0x7aa1b70>]
```


Магія

Важливою частиною функціоналу Jupyter Notebook є підтримка магії. Магія в IPython відноситься до додаткових команд оболонки, які спрощують процес розробки і розширюють ваші можливості. Список доступних магичних команд можна отримати за допомогою команди

%lsmagic

```
In [1]: %lsmagic
```

```
Out[1]: Available line magics:
```

```
%alias %alias_magic %autocall %automagic %autosave %bookmark %cd %clear %cls %colors %config %connect_info %cop
y %ddir %debug %dhist %dirs %doctest_mode %echo %ed %edit %env %gul %hist %history %killbgscripts %ldir %les
s %load %load_ext %loadpy %logoff %logon %logstart %logstate %logstop %ls %lsmagic %macro %magic %matplotlib
%mkdir %more %notebook %page %pastebln %pdb %pdf %pdoc %pfile %pinfo %pinfo2 %ppod %pprint %precision %prof
ile %prun %pssearch %psource %pushd %pwd %pysat %pylab %qtconsole %quickref %recall %rehash %reload_ext %ren
%rep %rerun %reset %reset_selective %rmdir %run %save %sc %set_env %store %sx %system %tb %time %timeit %un
alias %unload_ext %who %who_ls %whos %xdel %xmode
```

```
Available cell magics:
```

```
%%! %%HTML %%SVG %%bash %%capture %%cmd %%debug %%file %%html %%javascript %%js %%latex %%perl %%prun %%ppyy
%%python %%python2 %%python3 %%ruby %%script %%sh %%svg %%sx %%system %%time %%timeit %%writefile
```

```
Automatic is ON, % prefix IS NOT needed for line magics.
```

Для роботи зі змінними середовища використовуйте команду

`%env.`

```
In [3]: %env TEST = 5
env: TEST=5
```

Код Python запускається з файлів ".py", а також з інших ноутбуків - файлів з розширенням ".ipynb", здійснюється за допомогою команди `%run`.

```
In [5]: %run ./test.py
Hello
Hello
Hello
Hello
Hello
```

Щоб виміряти час безвідмовної роботи коду, використовуйте `%%time` і `%timeit`.

`%%time` дозволяє отримати інформацію про час виконання коду в межах однієї комірки.

```
In [2]: %%time
import time
for i in range(50):
    time.sleep(0.1)

Wall time: 5.45 s
```

2.4. Контрольні запитання

1. Які функціональні можливості Jupyter notebook?
2. Що таке ноутбуки?
3. В які формати можна конвертувати ноутбуки?
4. З допомогою якої команди запускаються ноутбуки?
5. Яка функція дозволяє отримати інформацію про час виконання коду в межах однієї комірки?

Робота 3. Лінійна регресія

3.1. Мета роботи

Набути навичок використовувати лінійну регресію для практичних задач..

3.2. Теоретичні відомості

Уявіть, що у вас є набір об'єктів X , і ви хотіли б зіставити значення з кожним об'єктом. Наприклад, у вас є набір операцій на банківській карті, і ви хотіли б зрозуміти, які з цих операцій були здійснені шахраями. Якщо розділити всі операції на два класи і нуль позначити законні дії, а одиниця шахрайська, то перед вами найпростіше завдання класифікації. Уявіть іншу ситуацію: у вас є дані розвідки, з яких ви хотіли б оцінити перспективи різних родовищ. В цьому випадку, використовуючи набір геологічних даних, ваша модель дозволить, наприклад, оцінити потенційну річну рентабельність шахти. Це приклад проблеми регресії. Числа, яким ми хочемо зіставити об'єкти з нашого набору, іноді називаються цілями (від англійської мішені).

Таким чином, проблеми класифікації та регресії можна сформулювати як пошук відображення від сукупності об'єктів X до набору можливих цілей.

Математично проблеми можна описати так:

- класифікація: $X \rightarrow \{0, 1, \dots, K\}$, де $0, \dots, K$ - номери класів,
- Регресія: $X \rightarrow \mathbb{R}$.

Очевидно, що просто зіставляти деякі об'єкти з деякими числами - справа досить безглузда. Ми хочемо швидко виявити шахраїв або вирішити, де будувати шахту. Так що потрібен якийсь критерій якості. Ми хотіли б знайти відображення, яке найкраще апроксимує справжнє відображення між об'єктами та цілями. Що означає "кращий" - питання складне. Однак виникає і більш просте питання: серед яких карт ми будемо шукати кращі? Можливих відображень може бути багато, але ми можемо спростити собі завдання і погодитися з тим, що хочемо шукати рішення тільки в якомусь заданому

параметризованому сімействі функцій. Вся ця глава буде присвячена найпростішим таким сімейства, лінійним функціям виду

$$y=w_1x_1+\dots+w_Dx_D+w_0,$$

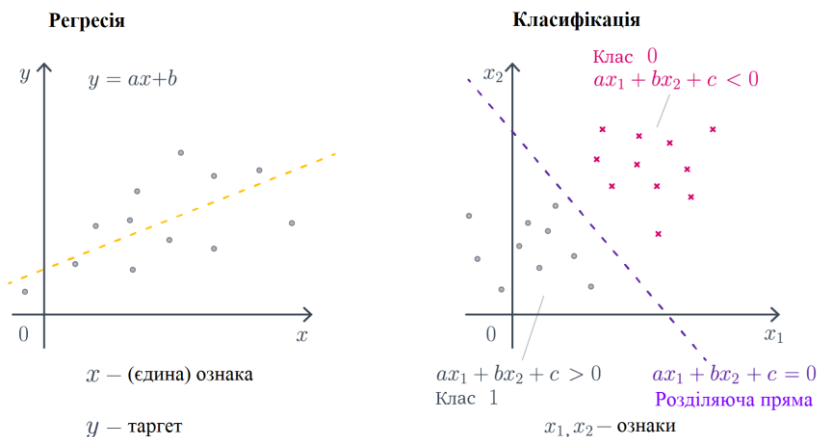
де y - цільова змінна (ціль), (x_1,\dots,x_D) - вектор, що відповідає об'єкту вибірки (вектор ознаки), а w_1,\dots,w_D,w_0 є параметрами моделі. Особливості також називаються ознаками. Вектор $w=(w_1,\dots,w_D)$ часто називають ваговим вектором, оскільки передбачення моделі можна розглядати як зважену суму ознак об'єкта, а число w_0 є вільним коефіцієнтом, або зміщенням. Більш компактно лінійну модель можна записати як

$$y=\langle x,w\rangle+w_0$$

Тепер, коли ми вибрали сімейство функцій, в якому будемо шукати рішення, завдання стала набагато простіше. Ми вже не шукаємо якийсь абстрактне відображення, а конкретний вектор $(w_0,w_1,\dots,w_D)\in\mathbb{R}^{D+1}$.

Примітка: Для застосування лінійної моделі необхідно, щоб кожен об'єкт вже був представлений вектором числових ознак x_1,\dots,x_D . Звичайно, в лінійну модель просто не можна ставити текст або графік, спочатку доведеться придумати для нього числові ознаки. Модель називається лінійною, якщо вона лінійна за цими числовими ознаками.

Давайте подивимося, як буде працювати така модель, якщо $D=1$. Тобто наші об'єкти мають саме одну числову ознаку, за якою вони відрізняються. Тепер наша лінійна модель буде виглядати досить просто: $y=w_1x_1+w_0$. Для задачі регресії ми зараз намагаємося апроксимувати значення гри якоюсь лінійною функцією від змінної x . А що означатиме лінійність для задачі класифікації? Згадаємо приклад пошуку шахрайських операцій по Картах. Скажімо, ми точно знаємо одну числову змінну, обсяг транзакції. Для бінарної класифікації угод на законні і потенційно шахрайські угоди будемо шукати так зване правило поділу: там, де значення функції позитивне, ми будемо прогнозувати один клас, де негативний - інший. У нашому прикладі найпростішим правилом буде якийсь порогове значення обсягу операцій, після чого має сенс позначити транзакцію як підозрілу.

У разі більш високих габаритів замість прямої буде гіперплощина з аналогічним значенням.

Питання, над яким варто задуматися. Якщо ви подивитеся на зміст підручника, то не знайдете ні «поліноміальних» моделей, ні якихось «логарифмічних» моделей, хоча, здавалося б,

Це питання, над яким варто задуматися. А раптом одна з особливостей *категорична*, тобто бере значення з (зазвичай кінцевого числа) значень, які не є числами? Наприклад, це може бути пора року, рівень освіти, марка машини і так далі. Як правило, з такими значеннями неможливо виконувати арифметичні операції або результати їх застосування не мають сенсу.

	pet_type	color	weight
0	carrot	red	0.600000
1	cat	white	3.000000
2	hamster	brown	0.800000
3	cat	gray	5.000000
4	dog	black	7.000000

weight	pet_type_carrot	pet_type_cat	pet_type_dog	pet_type_hamster	color_black	color_brown	color_gray	color_red	color_white
0 0.600000	1	0	0	0	0	0	0	1	0
1 3.000000	0	1	0	0	0	0	0	0	1
2 0.800000	0	0	0	1	0	1	0	0	0
3 5.000000	0	1	0	0	0	0	1	0	0
4 7.000000	0	0	1	0	1	0	0	0	0

weight	pet_type_cat	pet_type_dog	pet_type_hamster	color_brown	color_gray	color_red	color_white
0 0.600000	0	0	0	0	0	1	0
1 3.000000	1	0	0	0	0	0	1
2 0.800000	0	0	1	1	0	0	0
3 5.000000	1	0	0	0	1	0	0
4 7.000000	0	1	0	0	0	0	0

Крім простоти, лінійні моделі мають ще ряд переваг. Наприклад, ми можемо досить легко судити про те, як ті чи інші ознаки впливають на результат. Наприклад, якщо вага w_i позитивний, то з ростом i -ї ознаки мета в разі регресії збільшиться, а в разі класифікації наш вибір зміститься на користь одного з класів. Значення ваг також має прозору інтерпретацію: чим більше вага w_i , тим «важливіше» друга ознака для остаточного прогнозу. Тобто, якщо ви побудували лінійну модель, ви цілком можете пояснити замовнику деякі її результати. Якість моделей називається **інтерпретованістю**. Особливо вона цінується в промислових задачах, в яких ціна

помилки висока. Якщо життя людини може залежати від роботи вашої моделі, то дуже важливо зрозуміти, як модель приймає ті чи інші рішення і якими принципами керується. В той же час не всі методи машинного навчання добре інтерпретуються, наприклад, поведінка штучних нейронних мереж або градієнтний бустінг досить складно інтерпретувати.

При цьому сліпо довіряти масштабам лінійних моделей також не варто по ряду причин:

- Лінійні моделі - це ще досить вузький клас функцій, вони добре працюють для невеликих наборів даних і простих завдань. Однак якщо ви вирішите більш складну задачу з лінійною моделлю, то, швидше за все, доведеться придумувати додаткові можливості, які є складними функціями з вихідних. Пошук таких додаткових можливостей називається **feature engineering**, технічно він влаштований приблизно так, як ми описували в питанні про "поліноміальних моделях". Але пошуком таких штучних ознак можна дуже захоплюватися, так що осмисленість інтерпретації буде сильно залежати від здорового глузду експерта, який побудував модель.
- При наявності приблизної лінійної залежності між ознаками коефіцієнти в лінійній моделі можуть повністю втратити свій фізичний сенс (про цю проблему і про те, як з нею боротися далі, ми поговоримо, коли обговоримо регуляризацию).
- Особливо уважно слід вірити твердженням виду «цей коефіцієнт невеликий, тому ця особливість не важлива». По-перше, все залежить від масштабу ознаки: раптом коефіцієнт малий, щоб компенсувати його. По-друге, залежність дійсно може бути слабкою, але хто знає, в якій ситуації це буде важливо. Такі рішення приймаються на основі даних, наприклад, шляхом перевірки статистичного критерію (коротко про це ми згадаємо в розділі, присвяченому імовірнісним моделям).
- Конкретні значення ваг можуть змінюватися в залежності від навчальної вибірки, хоча в міру збільшення її розміру вони будуть повільно сходиться до ваг «кращої» лінійної моделі, яка могла б бути побудована на універсальних даних в світі.

3.3. Порядок виконання роботи

```
import pandas as pd
#завантажуємо дані
data = pd.read_csv("https://gist.githubusercontent.com/nstokoe/7d4717e96c21b8ad04ec91f361b000cb/raw/bf95a2e30fceb9f2ae990eac8379fc7d844a0196/weight-height.csv")
data.head()
```

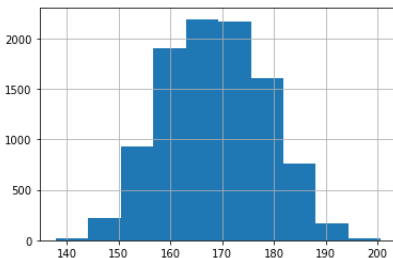
	Gender	Height	Weight
0	Male	73.847017	241.893563
1	Male	68.781904	162.310473
2	Male	74.110105	212.740856
3	Male	71.730978	220.042470
4	Male	69.881796	206.349801

```
#переводимї в см і кг
data['Height'] *=2.54
data['Weight'] *=0.4536
data.head()
```

	Gender	Height	Weight
0	Male	187.571423	109.722920
1	Male	174.706036	73.624030
2	Male	188.239668	96.499252
3	Male	182.196685	99.811265
4	Male	177.499761	93.600270

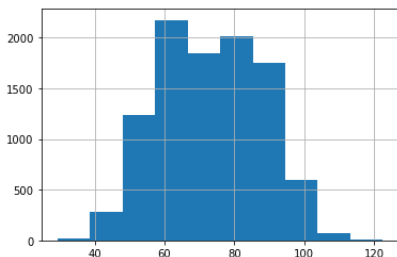
```
# переглянемо розподіл даних
data['Height'].hist()
```

<AxesSubplot:>

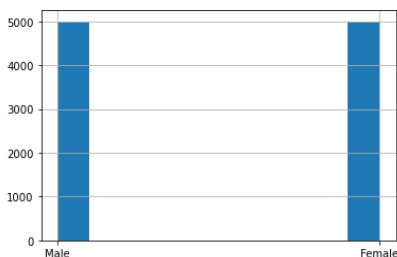
```
data['Weight'].hist()
```

```
<AxesSubplot:>
```



```
data['Gender'].hist()
```

```
<AxesSubplot:>
```



```
#скоротимо вибірку для наглядності N- номер  
варіанта
```

```
N=0
```

```
df=data[:,N+200]
```

```
#виведемо структуру даних
```

```
df.info()
```

```
<class 'pandas.core.frame.DataFrame'>
```

```
RangeIndex: 50 entries, 0 to 9800
```

```
Data columns (total 3 columns):
```

#	Column	Non-Null Count	Dtype
0	Gender	50 non-null	object
1	Height	50 non-null	float64
2	Weight	50 non-null	float64

```
dtypes: float64(2), object(1)
```

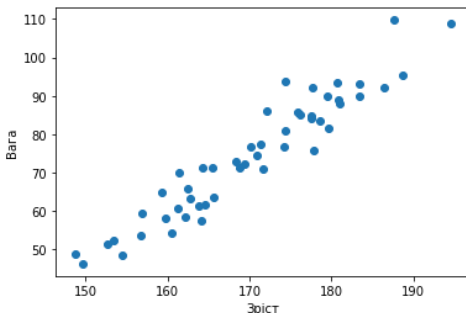
```
memory usage: 1.3+ KB
```

```
#задамо вхід і вихід моделі
```

```
X = df[['Height']]
```

```
y = df['Weight']
```

```
#побудуємо точковий графік
import matplotlib.pyplot as plt
plt.scatter(X, y)
plt.xlabel("Зріст")
plt.ylabel("Вага")
plt.show()
```



```
# побудуємо модель парної лінійної регресії виду  $y=w*x+b$ 
from sklearn.linear_model import LinearRegression
model = LinearRegression()
model.fit(X, y) # навчання моделі
w=model.coef_
b=model.intercept_
w,b
```

```
(array([1.39252407]), -162.42219744720768)
 $y=1.39*x-162.4$ , де  $x$ -зріст в см,  $y$ -вага в кг
```

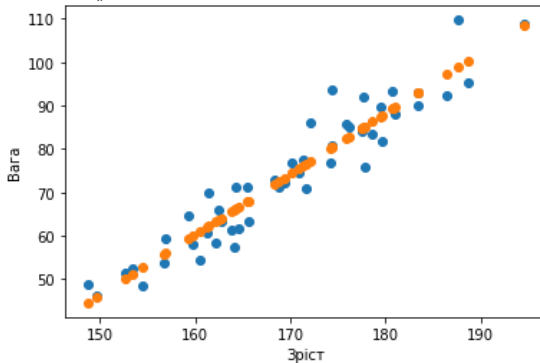
```
#знайдемо представлення моделі
y_pred=model.predict(X)
```

```
#нарисуємо графік вихідних даних і побудованої моделі
X = df[['Height']]
y = df[['Weight']]
plt.scatter(X, y)
```

```
plt.xlabel("Зріст")
plt.ylabel("Вага")
```



```
plt.scatter(X, y_pred)
plt.show()
```



```
# знайдемо точність побудованої моделі
model.score(X,y)
```

```
0.909534153356286
```

```
#закодуємо змінну Gender як 0 і 1
X1=df.drop(['Weight'], axis=1)
X1['Gender'] = pd.factorize(X1['Gender'])[0]
#побудуємо множинну регресію виду  $y=w_1*x_1+w_2*x_2+b$ 
modell = LinearRegression()
modell.fit(X1, y) # навчання моделі
w=modell.coef_
b=modell.intercept_
w,b
```

```
(array([-6.25690744,  1.18517264]), -
124.03451070427748)
```

$y=-6.3 *x_1+1.19 *x_2 - 124$, де x_1 -стать, x_2 -зріст в см, y -вага в кг

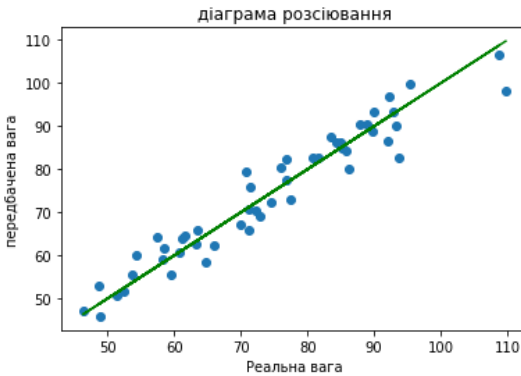
```
# знайдемо точність побудованої моделі
modell.score(X1,y)
```

```
0.9294561135335533
```

```
#знайдемо передбачення моделі
y_pred1=modell.predict(X1)
```

#нарисуємо діаграму розсіювання вихідних та передбачених значень ваги

```
plt.scatter(y, y_pred1)
plt.xlabel("Реальна вага")
plt.ylabel("передбачена вага")
plt.plot(y, y, 'green')
plt.title('діаграма розсіювання')
plt.show()
```


3.4. Контрольні запитання

1. Як описується математично регресія?
2. Як описується математично класифікація?
3. Що таке інтерпретованість?
4. Які моделі називають лінійними?
5. Чому не варто сліпо довіряти лінійним моделям?

Робота 4. Аналіз даних

4.1. Мета роботи

Навчитися аналізувати дані (data mining) в *Python*.

4.2. Теоретичні відомості

Передбачення цін на нерухомість

Бізнес-постановка задачі

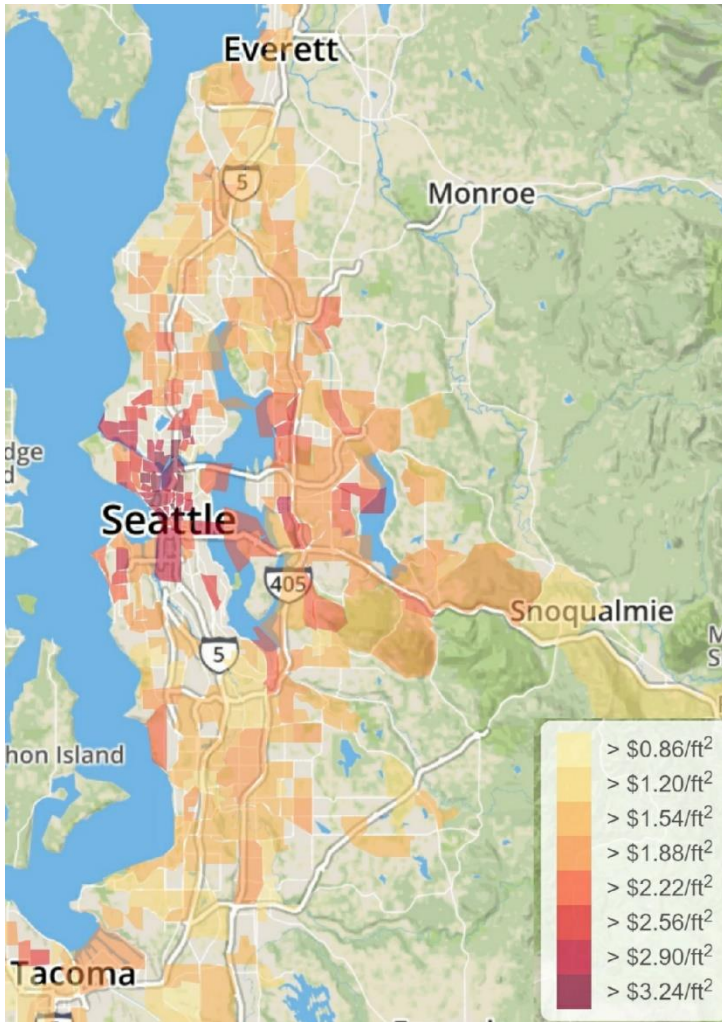
Компанії із продажу нерухомості оцінюють вартість, використовуючи методи машинного навчання. Завдання оцінки ціни на нерухомість також може бути необхідним для:

- виявлення аномально низьких цін на нерухомість;
- оцінки макроекономічних показників;
- уточнення ставок з іпотеки.

Постановка задачі аналізу даних

Метою даного завдання є прогнозування вартості будинків в окрузі Кінг (штат Вашингтон, США) за допомогою побудови регресійних моделей та їх аналізу. Набір даних складається з цін на будинки в окрузі Кінг, проданих у період із травня 2014 року по травень 2015 року. Дані опубліковані у відкритому доступі на платформі *Kaggle*.

Дані з сайту *renthub.com* за вартістю квартир для оренди в Сіетлі:

Огляд доступних даних

У вибірці 21613 спостережень та 21 змінна. Таким чином, про кожен з 21613 об'єктів нерухомості ми знаємо значення 21 їх характеристики (кількість спалень, оцінка стану ріелтором, наявність вигляду на воду і т.п.)

Вибірка була розбита на дві частини для навчання та для тестування моделі. Дані на навчання і тест зазвичай ділять

випадково і рівномірно: потрібно, щоб і навчальна, і тестова вибірка були схожі на ті дані, на яких модель використовуватиметься в бойових умовах.

Більш складні розбиття можуть використовуватися якщо в даних є тимчасова компонента - наприклад, ми будемо скорингову модель і для тесту відкладаємо дані за останні кілька місяців, а решту вибірку використовуємо для навчання. Таке розбиття імітує реальну роботу моделі: ми можемо навчатися тільки на даних минулих кредитів, а працювати модель вже буде на даних з майбутнього.

Частки загальної вибірки для навчання та тестування зазвичай 70% та 30% відповідно. Будь-які розумні числа підходять, якщо для навчання використовується достатньо даних (зазвичай понад 50%), але й для тестування щось залишається (10% і більше).

Дані містять два типи змінних:

- Цільова: **Цільова. Ціна**
- Інші змінні: **20 змінних можуть використовуватися для прогнозу цільової змінної.**

План аналізу даних (data mining):

1. Завантажити дані для навчання
2. Обробити дані перед навчанням моделі
3. Навчити модель на навчальній вибірці
4. Завантажити та обробити дані для тестування
5. Провалідувати модель на тестовій вибірці

4.3. Порядок виконання роботи

1. Завантажити дані для навчання

Крок 1.1. Завантажуємо бібліотеки

Бібліотека **warnings** відповідає за те, які попередження (warnings) про роботу виводитимуться користувачеві. FutureWarning – попередження про те, як зміниться робота бібліотек у майбутніх версіях. Тому такі попередження ми

ігноруватимемо. Щоб увімкнути режим ігнорування, ми відбираємо всі попередження з категорії `FutureWarning` і вибираємо для них дії `'ignore'`. Це робиться викликом функції `simplefilter` с завдання двох атрибутів: дії `action` та категорії попереджень `category`.

```
[ ]
import warnings
warnings.simplefilter(action='ignore', category=FutureWarning)
```

Для коректної роботи з даними в `python` потрібно завантажити спеціальну бібліотеку **`pandas`**, програмну бібліотеку мовою `python` для обробки та аналізу даних.

```
[ ]
import pandas as pd # завантажуюмо бібліотеку і для простоти
звернення в кодї називаємо її скорочено pd
```

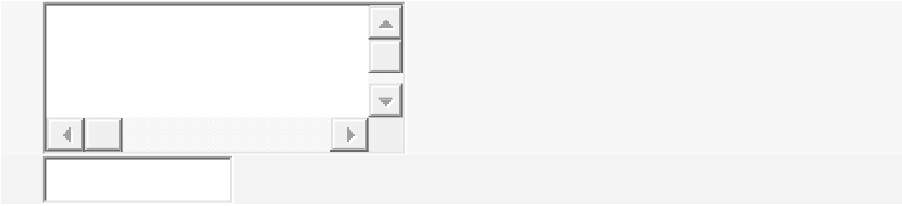
Для коректної роботи з графіками в `python` потрібно завантажити спеціальну бібліотеку **`matplotlib`**, програмну бібліотеку мовою `python` для візуалізації даних двовимірною та тривимірною графікою.

Графіки використовуються для полегшення інтерпретації отриманих результатів, а також як ілюстрації у презентаціях та звітах.

Основні методи для побудови:

- `plot()` – графіки;
 - `semilogy()` – логарифмічний графік ;
 - `hist()` – гістограми.
-

```
[ ]
import matplotlib.pyplot as plt # завантажуюмо
бібліотеку та для простоти звернення в кодї називаємо
її скорочено plt
# вказуємо, щоб зображення виводилося прямо в
ноутбуці
%matplotlib inline
```


Крок 1.2. Завантажимо дані

Для вирішення завдання ми будемо використовувати дані. Вони складаються з двох частин: частина для навчання та частина для тестування моделі. Завантажуємо дані за допомогою команди `!wget`. Для того, щоб ігнорувати повідомлення в процесі завантаження використовуємо магічну команду `%%capture` у першому рядку.

```
[]  
%%capture  
!wget https://www.dropbox.com/s/afwb0tnqm9izxha/predict\_house\_price\_training\_data.xlsx  
!wget https://www.dropbox.com/s/sur2avqf4n5f4az/predict\_house\_price\_test\_data.xlsx
```

Оскільки дані у форматі `xlsx` (Excel), ми будемо використовувати спеціальну функцію бібліотеки `pandas` для завантаження таких даних `read_excel()`.

До функції передаємо один атрибут: назву таблиці з даними.

```
[]  
training_data = pd.read_excel('predict_house_price_training_data.xlsx') #  
завантажуємо таблицю в змінну training_data
```

Що важливо подивитися після того, як ми завантажили дані?

- перевірити, чи дані дійсно завантажилися;

- подивитися на дані, щоб переконатися, що вони правильні: колонки мають самі назви, що у таблиці тощо.

Щоб це зробити, потрібно викликати від змінної *training_data* метод **head()**, який виводить перші 5 рядків таблиці.

Для виклику методу об'єкта необхідно спочатку написати *ім'я об'єкта*, потім встановити *точку*, потім вже написати *назву методу*. Зверніть увагу, що в кінці обов'язково ставити дужки, тому що метод – це функція і в ній є аргументи, просто в такому випадку ми їх не передаємо, тому залишаємо поле порожнім

```
[]  
training_data.head()
```

Крок 1.3. Подивимося на розміри завантаженої таблиці, у якій ми бачили лише перші 5 рядків.

Для цього викликаємо поле **shape** у нашої змінної *training_data*. Поле викликається як метод, але наприкінці дужки не ставляться, оскільки поля не передбачена передача аргументів.

```
[]  
training_data.shape  
(15129, 16)
```

Що означає перше та друге число?

Отже, таблиця містить 15129 рядків (об'єктів) та 16 стовпців (ознак), включаючи вихідну (цільову) ознаку. 15129 менше ніж 21613, тому що ми поки що завантажили тільки частину даних, яку будемо використовувати для навчання моделі.

Таблицю перевірили, тепер можна розпочинати обробку даних.

2. Обробити дані перед навчанням моделі

Крок 2.1. Перевіряємо дані на наявність пропусків і типів змінних

Почнемо з перевірки загальної інформації про дані. Щоб це зробити, потрібно звернутися викликати у змінної *training_data* метод **info()**.

Нагадаємо, що наприкінці необхідно поставити дужки.

```
[]
training_data.info()
<class 'pandas.core.frame.DataFrame'>
RangeIndex: 15129 entries, 0 to 15128
Data columns (total 16 columns):
#   Column                Non-Null Count  Dtype
---  ---                -
0   Цільова.Ціна          15129 non-null int64
1   Спальні                15129 non-null int64
2   Ванні                 15129 non-null float64
3   Житлова площа        15129 non-null int64
4   Загальна площа       15129 non-null int64
5   Кількість поверхів   15129 non-null float64
6   Вода                  15129 non-null int64
7   Переглянуто раніше  15129 non-null int64
8   Стан                  15129 non-null int64
9   Оцінка ріелтора      15129 non-null int64
10  Площа без підвалу    15129 non-null int64
11  Площа підвалу        15129 non-null int64
12  Рік побудови         15129 non-null int64
13  Рік реновації        15129 non-null int64
14  Широта                15129 non-null float64
15  Довгота               15129 non-null float64
dtypes: float64(4), int64(12)
memory usage: 1.8 MB
```

Аналізуємо результати виконання команди:

- 15129 рядків (entries)
 - 16 стовпців (Data columns)
- У даних є всього два типи dtypes:
- int64 – ціле число (12 стовпців)
 - float64 - дробове число (4 стовпці)

Цифри у кожному рядку позначають кількість заповнених (*non-null*) значень. Через те, що ці цифри в кожному рядку збігаються з числом рядків (15129), то в даних немає пропусків і можна рухатися далі.

Крок 2.2. Працюємо з цільовою змінною

Яка змінна цільова?

В такій ситуації за умовою завдання ми маємо прогнозувати вартість, тому цільова змінна – це ціна.

Двічі натисніть клітинку, щоб змінити її (або натисніть клавішу Enter)

```
[]  
training_values = training_data['Цільова.Ціна']
```

```
[]  
training_points = training_data.drop('Цільова.Ціна', axis=1)
```

Можна подивитися результати цих дій, викликавши метод **head()** та поле **shape**, якими ми користувалися раніше, але зараз потрібно викликати їх від нової змінної *training_points*.

```
[]  
training_points.head()
```

```
[]  
training_points.shape  
(15129, 15)
```

Видно, що стовпця справді немає, а кількість рядків не змінилася. Дані в перших 5 рядках такі ж, як були раніше.

3. Навчити модель на навчальній вибірці

Крок 3.1. Вибираємо метод, який використовуватимемо

Найпростіше почати з найпростіших методів.

- Лінійна регресія *linear regression*

Для коректної роботи з методами побудови моделей у python потрібно завантажити спеціальну бібліотеку **sklearn**, програмну бібліотеку мовою python для машинного навчання та аналізу даних.

Ми імпортуємо модуль із цієї бібліотеки:

- *linear_model* – тут знаходяться всі лінійні моделі

```
[ ]  
from sklearn import linear_model
```

Перш ніж розпочати ремонт, потрібно підготувати інструменти для роботи. Аналогічно в нашому випадку, перш ніж навчати моделі, потрібно створити прототипи.

Щоб створити модель лінійної регресії, пишемо ім'я модуля 'linear_model', потім точку, потім назву моделі.

```
[ ]  
linear_regression_model = linear_model.LinearRegression() # створюємо  
модель
```

Крок 3.2. Навчити модель

Тепер, коли ми створили прототип моделі, можемо його навчити за допомогою навчальної вибірки.

Для цього викликаємо метод **fit()** у кожній моделі та передаємо йому на вхід два аргументи: таблицю вхідних ознак та стовпець значень цільової змінної - (training_points, training_values)

```
[ ]  
linear_regression_model.fit(training_points, training_values)  
LinearRegression()
```

- Ми отримали навчену модель;
- Тепер необхідно провалідувати модель на нові тестові дані.

4. Завантажити та обробити дані для тестування

Крок 4.1. Завантажимо та проаналізуємо тестові дані.

Оскільки дані у форматі `xlsx` (Excel), ми будемо використовувати спеціальну функцію бібліотеки `pandas` для завантаження таких даних `read_excel`.

У функції передаємо один атрибут: назву файлу, в якому міститься таблиця з даними.

```
[]  
test_data = pd.read_excel('predict_house_price_test_data.xlsx')
```

Що важливо подивитися після того, як ми завантажили дані?

- перевірити, чи дані дійсно завантажилися;
- подивитися на дані, щоб переконатися, що вони правильні: колонки мають ті ж самі назви, що у таблиці тощо.

Щоб це зробити, потрібно викликати від змінної `test_data` метод `head()`, який виводить перші 5 рядків таблиці.

Для виклику методу об'єкта необхідно спочатку написати *ім'я об'єкта*, потім встановити *точку*, потім вже написати *назву методу*. Зверніть увагу, що в кінці обов'язково ставити дужки, тому що метод – це функція і в ній є аргументи, просто в цьому випадку ми їх не передаємо, тому залишаємо поле порожнім

```
[]  
test_data.head()
```

Подивимося на розміри завантаженої таблиці, оскільки ми бачили лише 5 рядків

Для цього викликаємо поле `shape` у нашої змінної `test_data`. Поле викликається як метод, але наприкінці дужки не ставляться (!), оскільки поля не передбачена передача аргументів.

```
[]  
test_data.shape  
(6484, 16)
```

Що означає перше та друге число?

Таблиця містить 6484 рядків (об'єктів) та 16 стовпців (ознак), включаючи вихідну (цільову) ознаку. Так само як у навчальних даних до навчання.

Таблицю перевірили, тепер можна приступати до обробки даних. Діємо аналогічно тому, як робили з даними для навчання

Перевіримо, чи є дані пропуски. Щоб це зробити, потрібно звернутися викликати у змінної `test_data` метод **info()**.

```
[ ]
test_data.info()
```



```
<class 'pandas.core.frame.DataFrame'>
RangeIndex: 6484 entries, 0 to 6483
Data columns (total 16 columns):
# Column          Non-Null Count  Dtype
---  ---          -
0 Цільова.Ціна  6484 non-null  int64
1 Спальні        6484 non-null  int64
2 Ванні          6484 non-null  float64
3 Житлова площа 6484 non-null  int64
4 Загальна площа 6484 non-null  int64
5 Кількість поверхів 6484 non-null float64
6 Вода           6484 non-null  int64
7 Переглянуто раніше 6484 non-null int64
8 Стан           6484 non-null  int64
9 Оцінка ріелтора 6484 non-null  int64
10 Площа без підвалу 6484 non-null int64
11 Площа підвалу 6484 non-null  int64
12 Рік побудови 6484 non-null  int64
13 Рік реновації 6484 non-null  int64
14 Широта        6484 non-null  float64
15 Довгота       6484 non-null  float64
dtypes: float64(4), int64(12)
```

memory usage: 810.6 KB

Цифри у кожному рядку позначають кількість заповнених (*non-null*) значень. Через те, що ці цифри в кожному рядку збігаються з числом рядків (6484), то в даних немає пропусків.

Крок 4.2. Відокремлюємо цільову змінну

Нам потрібно виділити в окрему змінну стовпець *test_values* з нашої таблиці, який відповідає визначеній вище цільовій змінній.

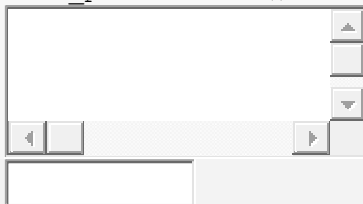
```
[ ]
test_values = test_data['Цільова.Ціна']
```

Відокремимо вхідні змінні від вихідних (цільових), щоб можна було побудувати модель передбачення цільової змінної по вхідних. Для цього необхідно у змінній *test_data* викликати спосіб **drop()**. Результат записуємо в нову змінну *test_points*. Після виконання запиту *test_points* міститиме вихідну таблицю без цільового стовпця.

```
[ ]
test_points = test_data.drop('Цільова.Ціна', axis=1)
```

І перевіряємо результат записаний у *test_points*

```
[ ]
test_points.head()
```



```
[ ]
```

```
test_points.shape  
(6484, 15)
```

Очевидно, що кількість стовпців зменшилася на один. Дані в перших 5 рядках такі ж, як були раніше.

5. Провалідувати модель на тестовій вибірці

Отримаємо прогноз цільової змінної на тестових даних для моделі лінійної регресії.

Для цього викличемо метод **predict()**, як аргумент передамо *test_points*.

```
[]  
test_predictions_linear = linear_regression_model.predict(test_points)
```

Якість регресійних моделей оцінимо двома способами:

1. Порівняємо візуально прогнози зі справжніми цінами (тестові з передбаченням)
 2. Порівняємо метрики якості
-

Візуалізуємо прогноз лінійної моделі та реальні значення з тестової вибірки.

```
[ ]  
%matplotlib inline
```



```
[ ]  
plt.figure(figsize=(7, 7))  
plt.scatter(test_values, test_predictions_linear) # Малюємо точки, що  
відповідають парам справжнє значення - прогноз
```

```
plt.plot([0, 6 * 10**6], [0, 6 * 10**6]) # малюємо пряму, на якій  
передбачення та справжні значення збігаються  
plt.xlabel('Справжня ціна', fontsize=20)  
plt.ylabel('Передбачена ціна', fontsize=20);
```

Для коректного підрахунку метрик якості моделі в python потрібно завантажити їх із бібліотеки **sklearn**.

Ми використовуємо дві метрики якості:

- *mean_absolute_error* – середня абсолютна помилка $|y_i - \hat{y}_i|$
 - *mean_squared_error* – середня квадратична помилка $(y_i - \hat{y}_i)^2$
-

```
[ ]
```

```
from sklearn.metrics import mean_absolute_error, mean_squared_error
```

Підрахуємо помилки для лінійної моделі.

Для цього викличемо методи **mean_absolute_error()** та **mean_squared_error()**. На вхід їм передається стовпець реальних значень *test_values* і стовпець значень, передбачених моделлю лінійної регресії *test_predictions_linear*.

```
[ ]
```

```
mean_absolute_error_linear_model = mean_absolute_error(test_values,  
test_predictions_linear)
```

```
mean_squared_error_linear_model = mean_squared_error(test_values,  
test_predictions_linear)
```

Тепер надрукуємо отримані помилки. Зазвичай дивляться на корінь із середньоквадратичної помилки, RMSE. Щоб витягти корінь нам знадобиться бібліотека **Numpy**. За допомогою неї можна швидко проводити обчислення одразу над масивами чисел.

```
[ ]
```

```
import numpy as np
```



```
print("MAE: {0:7.2f}, RMSE: {1:7.2f} для моделі лінійної регресії".format(mean_absolute_error_linear_model, np.sqrt(mean_squared_error_linear_model)))
```


MAE: 126852.51, RMSE: 201883.24 для моделі лінійної регресії

Огляд результатів

У цьому ноутбучі ми навчилися

1. Завантажувати бібліотеки, необхідних для роботи.
2. Завантажити дані для навчання, представлені у форматі Excel таблиці.
3. Проводити попередню обробку даних перед побудовою та використанням моделі машинного навчання: дивитися на частини таблиці, розуміти, який розмір у вибірці даних, виділяти окремі стовпці таблиці у нові таблиці.
4. Навчати модель лінійної регресії на навчальній вибірці.
5. Валідувати модель на тестовій вибірці за допомогою крос-плота для моделі та реальних значень, стандартних помилок моделі.

4.4. Контрольні запитання

1. Яка бібліотека відповідає за попередження користувачеві?
2. Яка бібліотека призначена для обробки й аналізу даних в Python?
3. Яка бібліотека призначена для машинного навчання в Python?
4. Яка функція використовується для завантаження даних у форматі xlsx (Excel)?
5. Як оцінюються якість регресійних моделей?

Робота 5. Математична обробка даних експерименту. Поліноміальна регресія

5.1. Мета роботи

Навчитися обробляти експериментальні дані із застосуванням поліноміальної регресії.

5.2. Теоретичні відомості

У статистиці, поліноміальна регресія є однією з форм регресійного аналізу, в якому залежність між незалежною змінною x і залежною змінною y моделюється як поліном від x ступеню n . Поліноміальна регресія відповідає нелінійній залежності між значенням x та відповідним умовним математичним сподіванням y , що позначається $E(y | x)$. Хоча поліноміальна регресія налаштовує нелінійній моделі даних, з боку теорії оцінювання ця задача є лінійною, в тому сенсі, що функція регресії $E(y | x)$ є лінійною за невідомих параметрів які оцінюються за даними. З цього приводу поліноміальна регресія вважається приватним випадком множинної лінійної регресії.

Пояснювальні (незалежні) змінні, що є результатом поліноміального розширення «базових» змінних, відомі як терміни вищого ступеня. Такі змінні також використовуються в налаштуваннях класифікації.

5.3. Порядок виконання роботи

```
import pandas as pd
import numpy as np
import matplotlib.pyplot as plt
```

Намалюємо точки графіка $y=x*x$, додавши шум до y .

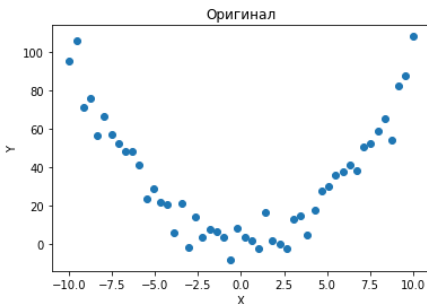
```
m = 50
X = np.linspace(-10,10,m).reshape(-1, 1)
X
```

```
array([[ -10. ], [ -9.59183673], [ -9.18367347], [ -8.7755102 ], [ -
8.36734694], [ -7.95918367], [ -7.55102041], [ -7.14285714], [ -6.73469388],
[ -6.32653061], [ -5.91836735], [ -5.51020408], [ -5.10204082], [ -
4.69387755], [ -4.28571429], [ -3.87755102], [ -3.46938776], [ -3.06122449],
[ -2.65306122], [ -2.24489796], [ -1.83673469], [ -1.42857143], [ -
1.02040816], [ -0.6122449 ], [ -0.20408163], [ 0.20408163], [ 0.6122449 ], [
1.02040816], [ 1.42857143], [ 1.83673469], [ 2.24489796], [ 2.65306122], [
3.06122449], [ 3.46938776], [ 3.87755102], [ 4.28571429], [ 4.69387755], [
5.10204082], [ 5.51020408], [ 5.91836735], [ 6.32653061], [ 6.73469388], [
7.14285714], [ 7.55102041], [ 7.95918367], [ 8.36734694], [ 8.7755102 ], [
9.18367347], [ 9.59183673], [ 10. ]])
```

```
y = X**2 + 8*np.random.randn(m, 1)
y
```

```
array([[ 95.15365417], [105.77135332], [ 71.2973269 ], [ 75.90642391], [
56.64462719], [ 66.34374264], [ 57.16514472], [ 52.37303094], [
48.38836603], [ 48.30941909], [ 41.03494834], [ 23.63630025], [
28.40442032], [ 21.83699622], [ 20.69449015], [ 6.0139107 ], [ 21.07465498],
[ -1.93334671], [ 13.73161624], [ 3.10339232], [ 7.32258898], [ 6.34800809],
[ 3.4532803 ], [ -8.36397773], [ 8.16771493], [ 3.42125936], [ 1.88847226],
[ -2.31217093], [ 16.29350832], [ 1.53000506], [ -0.10863659], [ -
2.64440228], [ 12.5805591 ], [ 14.33751356], [ 4.66457266], [ 17.63550729],
[ 27.26281995], [ 29.92950095], [ 35.74475812], [ 37.40550153], [
41.01311927], [ 38.36075736], [ 50.21773213], [ 52.19773789], [ 58.9812729
], [ 64.93267701], [ 53.91964266], [ 82.29047699], [ 87.76632297],
[108.0528467 ]])
```

```
plt.scatter(X, y);
plt.title('Оригинал');
plt.xlabel("X")
plt.ylabel("Y")
plt.show()
```


Побудуємо за цими точками лінійну регресію.

```
from sklearn.linear_model import LinearRegression
```

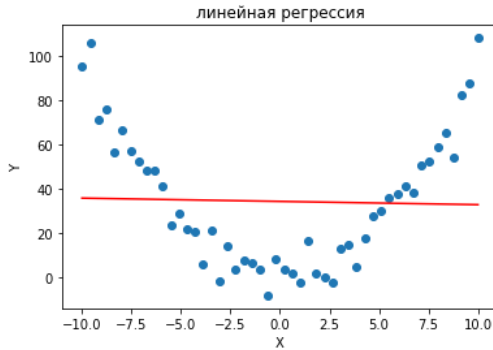
```
lr = LinearRegression()
lr.fit(X, y);
print('R2 Value: ')
lr.score(X, y)
```

```
R2 Value:
0.0008264947006746404
```

```
lr.intercept_, lr.coef_
```

```
(array([34.14478881]), array([[ -0.14873214]]))
```

```
y_pred=lr.predict(X)
plt.scatter(X, y);
plt.title('лінійная регресія');
plt.plot(X, y_pred, color='red');
plt.xlabel("X")
plt.ylabel("Y")
plt.show()
```


Додамо регуляризацію.

```
from sklearn.linear_model import Lasso, Ridge
rg = Ridge(fit_intercept=True, alpha=1,
random_state=0, normalize=True)
rg.fit(X, y)
print('R2 Value:', rg.score(X, y))
```

```
R2 Value: 0.0006198710255059803
/usr/local/lib/python3.7/dist-packages/sklearn/linear_model/_base.py:145: FutureWarning: 'normalize' was
deprecated in version 1.0 and will be removed in 1.2.
If you wish to scale the data, use Pipeline with a StandardScaler in a preprocessing stage. To reproduce the
previous behavior:

from sklearn.pipeline import make_pipeline

model = make_pipeline(StandardScaler(with_mean=False), Ridge())

If you wish to pass a sample_weight parameter, you need to pass it as a fit parameter to each step of the pipeline
as follows:

kwargs = {s[0] + '_sample_weight': sample_weight for s in model.steps}
model.fit(X, y, **kwargs)

Set parameter alpha to: original_alpha * n_samples.
FutureWarning,
```

Додамо поліноміальні ознаки 2-го ступеня

```
from sklearn.preprocessing import PolynomialFeatures
pf = PolynomialFeatures(degree=2)
X_polynomial = pf.fit_transform(X)
X_polynomial
```

```
array([[ 1.00000000e+00, -1.00000000e+01, 1.00000000e+02], [ 1.00000000e+00,
-9.59183673e+00, 9.20033319e+01], [ 1.00000000e+00, -9.18367347e+00,
8.43398584e+01], [ 1.00000000e+00, -8.77551020e+00, 7.70095793e+01], [
1.00000000e+00, -8.36734694e+00, 7.00124948e+01], [ 1.00000000e+00, -
7.95918367e+00, 6.33486047e+01], [ 1.00000000e+00, -7.55102041e+00,
5.70179092e+01], [ 1.00000000e+00, -7.14285714e+00, 5.10204082e+01], [
1.00000000e+00, -6.73469388e+00, 4.53561016e+01], [ 1.00000000e+00, -
6.32653061e+00, 4.00249896e+01], [ 1.00000000e+00, -5.91836735e+00,
3.50270721e+01], [ 1.00000000e+00, -5.51020408e+00, 3.03623490e+01], [
1.00000000e+00, -5.10204082e+00, 2.60308205e+01], [ 1.00000000e+00, -
4.69387755e+00, 2.20324865e+01], [ 1.00000000e+00, -4.28571429e+00,
1.83673469e+01], [ 1.00000000e+00, -3.87755102e+00, 1.50354019e+01], [
1.00000000e+00, -3.46938776e+00, 1.20366514e+01], [ 1.00000000e+00, -
3.06122449e+00, 9.37109538e+00], [ 1.00000000e+00, -2.65306122e+00,
7.03873386e+00], [ 1.00000000e+00, -2.24489796e+00, 5.03956685e+00], [
1.00000000e+00, -1.83673469e+00, 3.37359434e+00], [ 1.00000000e+00, -
1.42857143e+00, 2.04081633e+00], [ 1.00000000e+00, -1.02040816e+00,
1.04123282e+00], [ 1.00000000e+00, -6.12244898e-01, 3.74843815e-01], [
1.00000000e+00, -2.04081633e-01, 4.16493128e-02], [ 1.00000000e+00,
2.04081633e-01, 4.16493128e-02], [ 1.00000000e+00, 6.12244898e-01,
3.74843815e-01], [ 1.00000000e+00, 1.02040816e+00, 1.04123282e+00], [
1.00000000e+00, 1.42857143e+00, 2.04081633e+00], [ 1.00000000e+00,
1.83673469e+00, 3.37359434e+00], [ 1.00000000e+00, 2.24489796e+00,
5.03956685e+00], [ 1.00000000e+00, 2.65306122e+00, 7.03873386e+00], [
1.00000000e+00, 3.06122449e+00, 9.37109538e+00], [ 1.00000000e+00,
3.46938776e+00, 1.20366514e+01], [ 1.00000000e+00, 3.87755102e+00,
1.50354019e+01], [ 1.00000000e+00, 4.28571429e+00, 1.83673469e+01], [
1.00000000e+00, 4.69387755e+00, 2.20324865e+01], [ 1.00000000e+00,
5.10204082e+00, 2.60308205e+01], [ 1.00000000e+00, 5.51020408e+00,
3.03623490e+01], [ 1.00000000e+00, 5.91836735e+00, 3.50270721e+01], [
1.00000000e+00, 6.32653061e+00, 4.00249896e+01], [ 1.00000000e+00,
6.73469388e+00, 4.53561016e+01], [ 1.00000000e+00, 7.14285714e+00,
5.10204082e+01], [ 1.00000000e+00, 7.55102041e+00, 5.70179092e+01], [
1.00000000e+00, 7.95918367e+00, 6.33486047e+01], [ 1.00000000e+00,
8.36734694e+00, 7.00124948e+01], [ 1.00000000e+00, 8.77551020e+00,
7.70095793e+01], [ 1.00000000e+00, 9.18367347e+00, 8.43398584e+01], [
1.00000000e+00, 9.59183673e+00, 9.20033319e+01], [ 1.00000000e+00,
1.00000000e+01, 1.00000000e+02]])
```

```
from sklearn.model_selection import train_test_split
X_train, X_test, y_train, y_test =
train_test_split(X_polynomial, y, train_size=0.7)
```

```
lr.fit(X_train, y_train) #навчаємо
lr.score(X_test, y_test) #перевіряємо точність
```

```
0.9368926772176968
```

```
y_pred=lr.predict(X_polynomial)
```

```
plt.scatter(X, y);
plt.title('Поліноміальна регресія ступені 2');
plt.plot(X, y_pred, color='red');
```

```
plt.xlabel("X")
plt.ylabel("Y")
plt.show()
```

```
lr.coef_
```

```
array([[ 0. , -0.28591284,  0.91847656]])
```

```
print('R2 Value: \n', lr.score(X_polynomial, y))
```

```
R2 Value:
0.945751903840927
```

Додамо поліноміальні ознаки 15-го ступеня

```
pf1 = PolynomialFeatures(degree=15)
X_polynomial1 = pf1.fit_transform(X)
X_train, X_test, y_train, y_test =
train_test_split(X_polynomial1, y, train_size=0.7)
```

```
lr.fit(X_train, y_train)
lr.score(X_test, y_test)
```

```
-0.07767345359166056
```

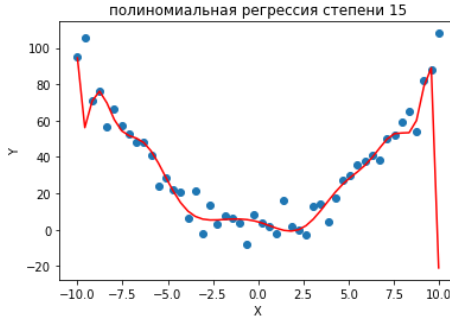
```
lr.score(X_train, y_train)
```

```
0.978614599104848
```

```
lr.coef_
```

```
array([[ 0.00000000e+00, -2.73055146e+00, -1.14458588e+00,  2.27723740e-01,
  1.96070070e-01,  2.92331644e-02, -7.37866100e-03, -3.39814291e-03,
  1.57212541e-04,  1.25900502e-04, -2.13869411e-06, -2.17544363e-06,
  1.70683516e-08,  1.79390700e-08, -5.83786353e-11, -5.69468916e-11]])
```

```
y_pred1=lr.predict(X_polynomial1)
plt.scatter(X, y);
plt.title('Поліноміальна регресія ступені 15');
plt.plot(X, y_pred1, color='red');
plt.xlabel("X")
```



```
plt.ylabel("Y")
plt.show()
```

Додамо регуляризацію.

```
ls = Lasso(fit_intercept=True, alpha=0.1,
random_state=0, normalize=True)
ls.fit(X_train, y_train)
ls.score(X_test, y_test)
```

```
/usr/local/lib/python3.7/dist-packages/sklearn/linear_model/_base.py:145: FutureWarning: 'normalize' was
deprecated in version 1.0 and will be removed in 1.2.
If you wish to scale the data, use Pipeline with a StandardScaler in a preprocessing stage. To reproduce the
previous behavior:

from sklearn.pipeline import make_pipeline

model = make_pipeline(StandardScaler(with_mean=False), Lasso())

If you wish to pass a sample_weight parameter, you need to pass it as a fit parameter to each step of the pipeline
as follows:

kwargs = {s[0] + '_sample_weight': sample_weight for s in model.steps}
model.fit(X, y, **kwargs)

Set parameter alpha to: original_alpha * np.sqrt(n_samples).
FutureWarning,
0.9246081700323339
```

```
y_pred2=ls.predict(X_polynomial1)
plt.scatter(X, y);
plt.title('Поліноміальна регресія с
регуляризацією');
plt.plot(X, y_pred2, color='red');
plt.xlabel("X")
```



```
plt.ylabel("Y")
plt.show()
```

```
rg.coef_
```

Намалюємо діаграму розсіювання (співвідношення реальних та передбачених значень).

```
plt.scatter(y, y_pred);
plt.plot(y, y, color='red'); #графік x=y для
сравнения
plt.title('Діаграма розсіювання для останньої
моделі');
plt.xlabel("y")
plt.ylabel("y_pred")
plt.show()
```

5.4. Контрольні запитання

1. Яка відмінність між поліноміальною і лінійною регресією?
2. Як пов'язані поліноміальна і лінійна регресії?
3. Що таке пояснювальні (незалежні) змінні?
4. Як додати шум до вихідної функції?
5. Як додати регуляризацію до вихідної функції?

Робота 6. Математична обробка даних експерименту. Парна регресія.

6.1. Мета роботи

Навчитися обробляти експериментальні дані із застосуванням лінеаризації деяких видів двопараметричних зв'язків.

6.2. Теоретичні відомості

Лінійні методи припускають, що між ознаками об'єкта та цільовою змінною існує лінійна залежність, тобто:

$$y = w_1x_1 + w_2x_2 + \dots + w_kx_k + b,$$
де y – цільова змінна (що хочемо передбачити), x_i – ознака об'єкта x , w_i – вага i -ої ознаки, b – *bias* (зміщення, вільний член).

Часто припускають, що об'єкт x містить у собі фіктивну ознаку, яка завжди дорівнює 1, тоді *bias* це вага цієї ознаки. У цьому випадку формула набуває простого вигляду:

$$y = \langle w, x \rangle.$$

У матричній формі, у випадку, коли ми маємо n об'єктів, формулу можна переписати наступним чином:

$$Y = Xw,$$

Y – вектор розміру n , X – матриця, що містить об'єкти-ознаки розміру $n \times k$, w – вектор ваги розміру k .

Рішення за методом найменших квадратів дає

$$w = (X^T X)^{-1} X^T Y$$

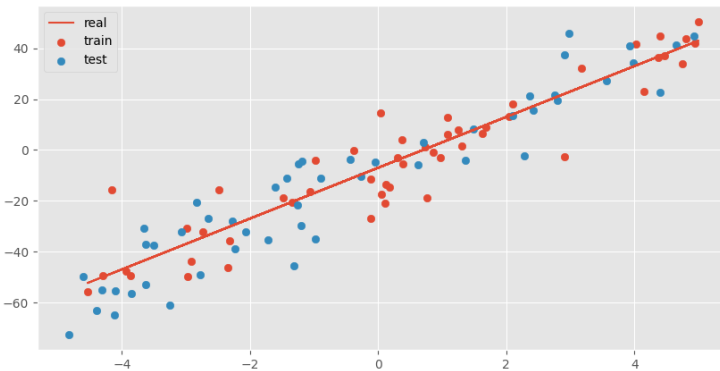
6.3. Порядок виконання роботи

Згенеруємо штучні дані – 100 точок, розкиданих навколо прямої $y = 10x - 7$. З них 50 помістимо у навчальну вибірку та 50 у тестову.

```
X_train = 10 * np.random.rand(50, 1)-5
y_train = 10 * X_train - 7+np.random.randn(50,1)*10
y_real=10 * X_train - 7
X_test = 10 * np.random.rand(50, 1)-5
y_test = 10 * X_test - 7+np.random.randn(50,1)*10
```

Візуалізуємо дані, використовуючи бібліотеку *matplotlib*.

```
plt.figure(figsize=(10, 5))
plt.plot(X_train, y_real, label='real') #лінійний
графік
plt.scatter(X_train, y_train, label='train') #точковий
графік
plt.scatter(X_test, y_test, label='test') #точковий
графік
plt.legend(loc='best')
plt.show()
```


Попрацюємо з найпростішим одновимірним випадком регресії. Навчимо нашу модель на тренувальній вибірці та передбачимо значення на тестовій вибірці. Вагу моделі збережемо в змінних w , b .

```
from sklearn.linear_model import LinearRegression

model = LinearRegression()

model.fit(X_train, y_train) #навчання моделі
w=model.coef_
b=model.intercept_

print(w, b)
[[9.66455856]] [-6.75231145]
```

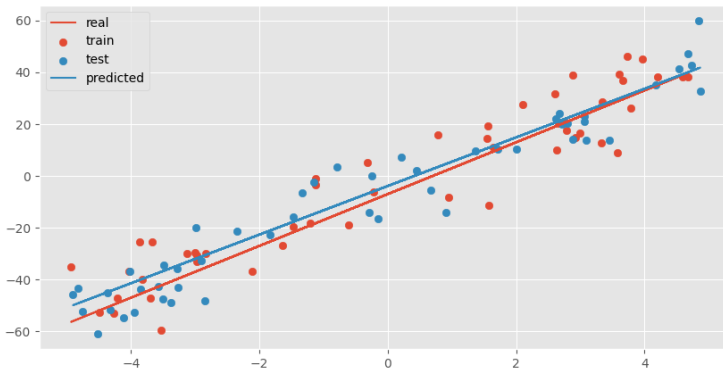
Візуалізуємо передбачення.

```

y_pred=model.predict(X_test)

plt.figure(figsize=(10, 5))
plt.plot(X_train, y_real, label='real')
plt.scatter(X_train, y_train, label='train')
plt.scatter(X_test, y_test, label='test')
plt.plot(X_test, y_pred, label='predicted')
plt.legend()
plt.show()

```


Оцінка результатів

Обчислимо середньоквадратичну помилку на трейні та на тесті. Також обчислимо середню абсолютну помилку та коефіцієнт детермінації.

```

from sklearn.metrics import mean_squared_error

y_train_predicted = model.predict(X_train)
y_test_predicted = model.predict(X_test)

print('Train MSE: ', mean_squared_error(y_train,
y_train_predicted))
print('Test MSE: ', mean_squared_error(y_test,
y_test_predicted))

```

Train MSE: 57.99314109827129
Test MSE: 115.68319173283655

```

from sklearn.metrics import mean_absolute_error

print('Train MAE: ', mean_absolute_error(y_train,
y_train_predicted))
print('Test MAE: ', mean_absolute_error(y_test,
y_test_predicted))

```

Train MAE: 6.6854874075692
Test MAE: 8.534245983546114

```

print('Train R^2: ', model.score(X_train, y_train) )
print('Test R^2: ', model.score(X_test, y_test))

```

Train R^2: 0.895895154599857
Test R^2: 0.8728535134296519

Частина 2 - багатовимірна регресія

Датасет Boston

Працюватимемо з датасетом Boston. Цей датасет визначає середні ціни на нерухомість у районах Бостона у \$1000. Приклади ознак міста: кількість злочинів душу населення, відсоток старих будинків у районі, кількість учнів однією вчителя тощо. Дані вже оцифровані там, де спочатку ознаки були якісними.

Завантажимо датасет, виведемо інформацію.

```

from sklearn.datasets import load_boston
from sklearn.metrics import accuracy_score, roc_curve,
roc_auc_score, f1_score

house_data = load_boston()

X = pd.DataFrame(house_data['data'],
columns=house_data['feature_names'])
y = house_data['target']

X['my_feature'] = X['CRIM'] * X['ZN']
print(X)

```

```

      CRIM      ZN  INDUS  CHAS  ...  PTRATIO      B  LSTAT
my_feature

```

```

0  0.00632  18.0  2.31  0.0  ...   15.3  396.90  4.98  0.11376
1  0.02731  0.0  7.07  0.0  ...   17.8  396.90  9.14  0.00000
2  0.02729  0.0  7.07  0.0  ...   17.8  392.83  4.03  0.00000
3  0.03237  0.0  2.18  0.0  ...   18.7  394.63  2.94  0.00000
4  0.06905  0.0  2.18  0.0  ...   18.7  396.90  5.33  0.00000
..  ...  ...  ...  ...  ...  ...  ...  ...
501 0.06263  0.0  11.93  0.0  ...   21.0  391.99  9.67  0.00000
502 0.04527  0.0  11.93  0.0  ...   21.0  396.90  9.08  0.00000
503 0.06076  0.0  11.93  0.0  ...   21.0  396.90  5.64  0.00000
504 0.10959  0.0  11.93  0.0  ...   21.0  393.45  6.48  0.00000
505 0.04741  0.0  11.93  0.0  ...   21.0  396.90  7.88  0.00000
[506 rows x 14 columns]

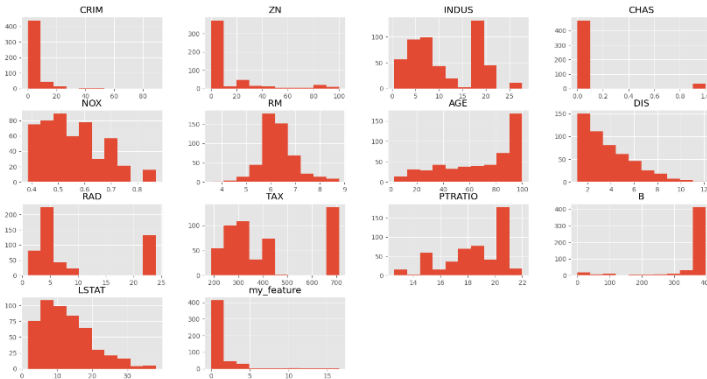
```

Візуалізуємо розподіл ознак у датасеті.

```

xhist = X.hist(X.columns, figsize=(10, 10))
plt.show()

```


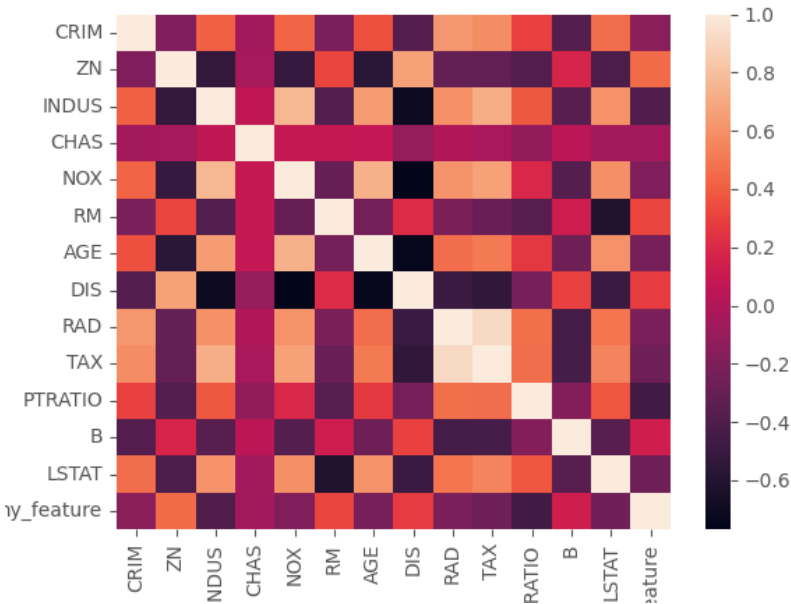
Подивимося на те, як скорельовані дані.

```

import seaborn as sns

sns.heatmap(X.corr())
plt.show()

```


Зробимо передбачення: які чинники виявляться найбільш значущими та в який бік?

Навчання на реальних даних

Розіб'ємо вибірку на train і test у співвідношенні 70:30.

```
from sklearn.model_selection import train_test_split
X_train, X_test, y_train, y_test = train_test_split(X,
y, train_size=0.7)
print(y_train.shape, y_test.shape)
(354,) (152,)
```

Виконаємо нормування даних.

```
from sklearn.preprocessing import StandardScaler
scaler = StandardScaler()
```

```
X_train = scaler.fit_transform(X_train)
X_test = scaler.transform(X_test)
```

Навчимо лінійну регресію та підрахуємо її якість на тесті.

```
model = LinearRegression()

model.fit(X_train, y_train)

y_train_prediction = model.predict(X_train)
y_test_prediction = model.predict(X_test)
#####
print('Train MSE: ', mean_squared_error(y_train,
y_train_prediction))
print('Test MSE: ', mean_squared_error(y_test,
y_test_prediction))

print('Train MAE: ', mean_absolute_error(y_train,
y_train_prediction))
print('Test MAE: ', mean_absolute_error(y_test,
y_test_prediction))
```

Train MSE: 20.78485127531905

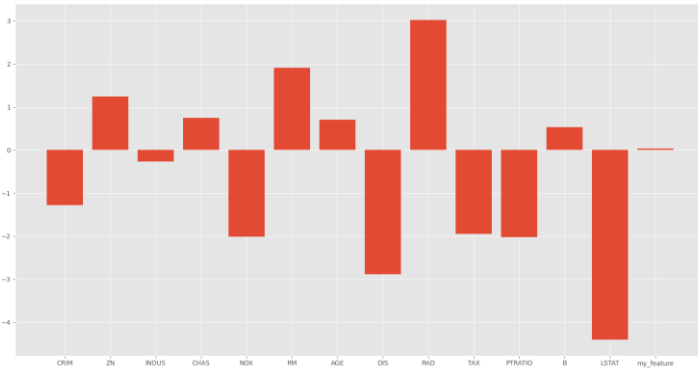
Test MSE: 24.74617687682064

Train MAE: 3.128932104525232

Test MAE: 3.684746083278115

Візуалізуємо ваги, що вийшли

```
plt.figure(figsize=(20, 8))
plt.bar(X.columns, model.coef_)
plt.show()
```

Ridge & Lasso

Спробуємо виправити проблему перенавчання для лінійної регресії. Помічено, що лінійна регресія перенавчається, коли вектор ваги має дуже великі значення. Постараємося уникнути цього, додавши до функції втрат додатковий доданок.

Ridge regression:

$$L(x, y) = \overline{(\langle w, x \rangle - y_{true})^2} + \lambda \|w\|^2 \rightarrow \min_w$$

Lasso regression:

$$L(x, y) = \overline{(\langle w, x \rangle - y_{true})^2} + \lambda \|w\| \rightarrow \min_w$$

```
from sklearn.linear_model import Ridge, Lasso
```

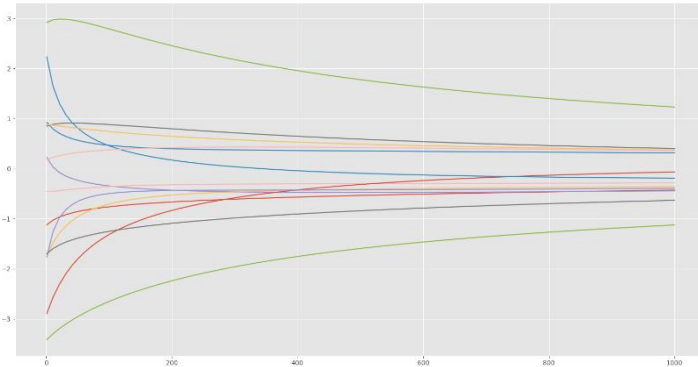
Ridge (L2-регуляризация) сильно штрафує за занадто великі ваги і не дуже малі. У разі збільшення коефіцієнта перед регуляризатором ваги змінюються плавно.

```
alphas = np.linspace(1, 1000, 100)
weights = np.empty((len(X.columns), 0))
for alpha in alphas:
```

```

ridge_regressor = Ridge(alpha)
ridge_regressor.fit(X_train, y_train)
weights = np.hstack((weights,
ridge_regressor.coef_.reshape(-1, 1)))
plt.figure(figsize=(15,8))
plt.plot(alphas, weights.T)
plt.show()

```


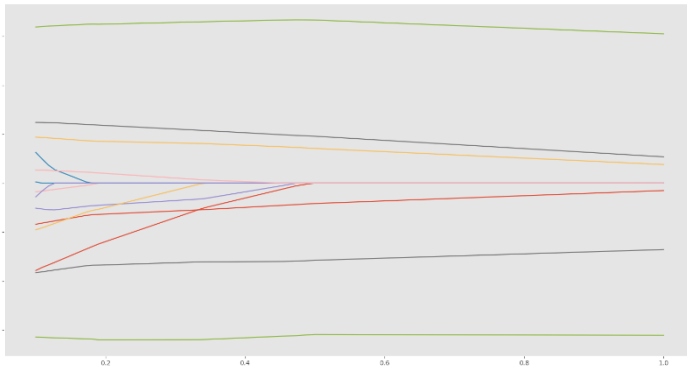
Lasso однаково сильно штрафує малі та великі ваги, тому при досить великому коефіцієнті регуляризації багато ознак стають рівними нулю, при цьому залишаються лише найбільш інформативні. Цей факт можна використовувати для вирішення задачі відбору ознак.

```

alphas = np.linspace(0.1, 1, 100)

plt.figure(figsize=(10, 5))
weights = np.empty((len(X.columns), 0))
for alpha in alphas:
    lasso_regressor = Lasso(alpha)
    lasso_regressor.fit(X_train, y_train)
    weights = np.hstack((weights,
lasso_regressor.coef_.reshape(-1, 1)))
plt.figure(figsize=(15,8))
plt.plot(alphas, weights.T)
plt.grid()
plt.show()

```


6.4. Контрольні запитання

1. Про які типи регресії йдеться у лекції?
2. Опишіть процес створення передбачень моделі.
3. Напишіть, які типи графіків найбільше підходять для відображення певних типів даних аналізу.
4. Що використовують для оцінки результатів регресії/передбачень?
5. Вкажіть різницю між Ridge та Lasso регресіями.

Робота 7. Задачі штучного інтелекту в електронній комерції. Обробка, аналіз даних та їх візуалізація

7.1. Мета роботи

Навчитися обробляти експериментальні дані та їх візуалізувати.

7.2. Теоретичні відомості

Аналіз даних визначається як процес очищення, перетворення та моделювання даних для виявлення корисної інформації для прийняття ділових рішень. Метою аналізу даних є отримання корисної інформації з даних та прийняття рішення на основі аналізу даних.

Простий приклад аналізу даних - це коли ми приймаємо якесь рішення в нашому повсякденному житті, думаючи про те, що сталося минулого разу, або що станеться, вибравши саме це рішення. Це не що інше, як аналіз нашого минулого чи майбутнього та прийняття рішень на основі них. Для цього ми збираємо спогади про своє минуле або мрії про наше майбутнє. Тож це не що інше, як аналіз даних. Зараз те саме, що робить аналітик для комерційних цілей, називається Аналіз даних.

Інструменти аналізу даних полегшують користувачам обробку даних і маніпулювання ними, аналіз взаємозв'язків та кореляцій між наборами даних, а також допомагає виявити закономірності та тенденції інтерпретації. Ось повний перелік інструментів, що використовуються для аналізу даних у дослідженнях.

Види аналізу даних: прийоми та методи

Існує кілька типів методів аналізу даних , які існують на основі бізнесу та технологій. Однак основними методами аналізу даних є:

- Аналіз тексту
- Статистичний аналіз
- Діагностичний аналіз
- Прогностичний аналіз
- Давній аналіз
- Аналіз тексту

Аналіз тексту також називають видобутком даних. Це один із методів аналізу даних, щоб виявити закономірність у великих наборах даних за допомогою баз даних або інструментів аналізу даних. Раніше він трансформував необроблені дані у ділову інформацію. Інструменти бізнес-аналітики присутні на ринку, який використовується для прийняття стратегічних бізнес-рішень. Загалом він пропонує спосіб вилучення та вивчення даних та виведення шаблонів і, нарешті, інтерпретацію даних.

Статистичний аналіз

Статистичний аналіз показує "Що сталося?" за допомогою минулих даних у формі інформаційних панелей. Статистичний

аналіз включає збір, аналіз, інтерпретацію, представлення та моделювання даних. Він аналізує набір даних або зразок даних. Існує дві категорії цього типу аналізу - описовий аналіз та інференційний аналіз.

Описовий аналіз

аналізує повні дані або зразок узагальнених числових даних. Він показує середнє значення та відхилення для безперервних даних, тоді як відсоток та частота для категоріальних даних.

Інференційний аналіз

аналізує зразок із повних даних. У цьому типі аналізу ви можете знайти різні висновки з тих самих даних, вибравши різні вибірки.

Діагностичний аналіз

Діагностичний аналіз показує "Чому це сталося?" знаходячи причину на основі аналізу статистичного аналізу. Цей аналіз корисний для виявлення моделей поведінки даних. Якщо у вашому бізнес-процесі з'являється нова проблема, ви можете заглянути в цей Аналіз, щоб знайти подібні закономірності цієї проблеми. І у нього можуть бути шанси використовувати подібні рецепти для нових проблем.

Прогностичний аналіз

Прогнозивний аналіз показує, "що може статися", використовуючи попередні дані. Найпростіший приклад аналізу даних - це те, якби минулого року я купив дві сукні на основі своїх заощаджень, а якщо цього року моя зарплата зросла вдвічі, то я можу купити чотири сукні. Але, звичайно, це непросто, оскільки вам доводиться думати про інші обставини, такі як шанси на зростання ціни на одяг цього року, або, можливо, замість суконь ви хочете придбати новий велосипед, або вам потрібно купити будинок!

Отже, цей Аналіз робить прогнози щодо майбутніх результатів на основі поточних чи минулих даних. Прогнозування - це лише оцінка. Його точність залежить від того, скільки у вас детальної інформації і скільки ви в ній копаєте.

Давній аналіз

Аналіз приписів поєднує уявлення з усіх попередніх аналізів, щоб визначити, які дії вжити для поточної проблеми чи рішення. Більшість компаній, що керуються даними, використовують рецептурний аналіз, оскільки прогнозного та описового аналізу недостатньо для підвищення продуктивності даних. Спираючись на поточні ситуації та проблеми, вони аналізують дані та приймають рішення.

Процес аналізу даних

Процес аналізу даних - це не що інше, як збір інформації за допомогою відповідної програми або інструменту, який дозволяє досліджувати дані та знаходити в них шаблон. Виходячи з цієї інформації та даних, ви можете приймати рішення або отримувати остаточні висновки.

Аналіз даних складається з наступних етапів:

- Збір вимог до даних
- Збір даних
- Очищення даних
- Аналіз даних
- Інтерпретація даних
- Візуалізація даних
- Збір вимог до даних

Перш за все, вам слід подумати, чому ви хочете зробити цей аналіз даних? Все, що вам потрібно, щоб з'ясувати мету або мету проведення аналізу даних. Ви повинні вирішити, який тип аналізу даних ви хотіли зробити! На цьому етапі ви повинні вирішити, що аналізувати і як це виміряти, ви повинні розуміти,

для чого ви проводите розслідування та які заходи ви повинні використовувати для цього аналізу.

Збір даних

Після збору вимог ви отримаєте чітке уявлення про те, які речі ви повинні виміряти, і якими мають бути ваші висновки. Тепер настав час збирати ваші дані на основі вимог. Збираючи свої дані, пам'ятайте, що зібрані дані повинні бути оброблені або організовані для аналізу. Оскільки ви збирали дані з різних джерел, вам доведеться вести журнал із датою збору та джерелом даних.

Очищення даних

Тепер будь-які дані, які збираються, можуть бути не корисними або несуттєвими для вашої мети Аналізу, отже, їх слід очистити. Дані, які збираються, можуть містити повторювані записи, пробіли або помилки. Дані повинні бути очищені без помилок. Цю фазу необхідно виконати перед Аналізом, оскільки на основі очищення даних результати Аналізу будуть ближчими до очікуваних результатів.

Аналіз даних

Після збору, очищення та обробки даних вони готові до аналізу. Під час маніпулювання даними ви можете виявити, що у вас є точна інформація, яка вам потрібна, або вам може знадобитися зібрати більше даних. На цьому етапі ви можете використовувати інструменти та програмне забезпечення для аналізу даних, які допоможуть вам зрозуміти, інтерпретувати та зробити висновки на основі вимог.

Інтерпретація даних

Проаналізувавши ваші дані, нарешті настав час інтерпретувати ваші результати. Ви можете обрати спосіб вираження або передачі аналізу даних, або просто використовувати слова, або таблицю чи діаграму. Потім використовуйте результати процесу аналізу даних, щоб визначити найкращий напрямок дій.

Візуалізація даних

Візуалізація даних дуже поширена у вашому повсякденному житті; вони часто виступають у вигляді діаграм та графіків. Іншими словами, дані відображаються графічно, щоб людському мозку було легше їх зрозуміти та обробити. Візуалізація даних часто використовується для виявлення невідомих фактів та тенденцій. Спостерігаючи за взаємозв'язками та порівнюючи масиви даних, ви можете знайти спосіб знайти значущу інформацію.

7.3. Порядок виконання роботи

Розглянемо практичну задачу обробки та аналізу даних з подальшою їх візуалізацією на прикладі передбачення розміру чайових в кафе (ресторані).

Крок 1. Завантажуємо бібліотеки

Для коректної роботи з даними в *python* потрібно завантажити спеціальну бібліотеку ***pandas***, програмну бібліотеку мовою *python* для обробки та аналізу даних. Бібліотека ***seaborn*** використовується для побудови графіків та візуалізації даних

```
import pandas as pd
import seaborn as sns
```

Крок 2. Завантаження набору даних

Завантажуємо набір даних для передбачення розміру чайових (поле *tip*) у ресторані (залежно від розміру рахунку, статі клієнта, часу доби (день чи вечір), дня тижня, розміру замовлення і було зроблено замовлення в залі для курців чи ні).

```
df = sns.load_dataset("tips")
```

Крок 3. Перегляд завантажених даних

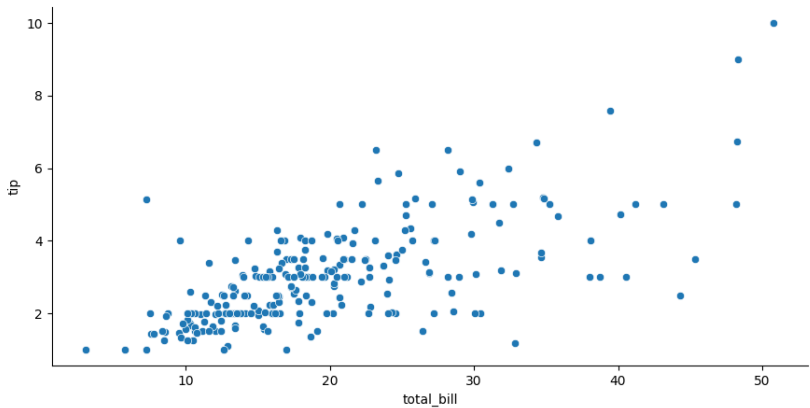
Подивимося на перші 5 рядків у цьому наборі даних

```
df.head()
```

	total_bill	tip	sex	smoker	day	time	size
0	16.99	1.01	Female	No	Sun	Dinner	2
1	10.34	1.66	Male	No	Sun	Dinner	3
2	21.01	3.50	Male	No	Sun	Dinner	3
3	23.68	3.31	Male	No	Sun	Dinner	2
4	24.59	3.61	Female	No	Sun	Dinner	4

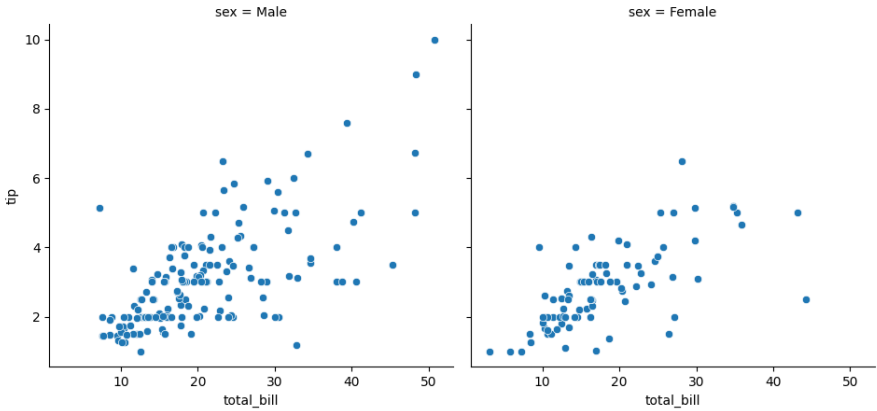
Перше завдання, яке можна вирішити за допомогою графіків – візуалізувати спільний розподіл двох величин, скажімо, залежність розміру чайових від загальної вартості замовлення:

```
sns.relplot(x='total_bill', y='tip', data=df)
```


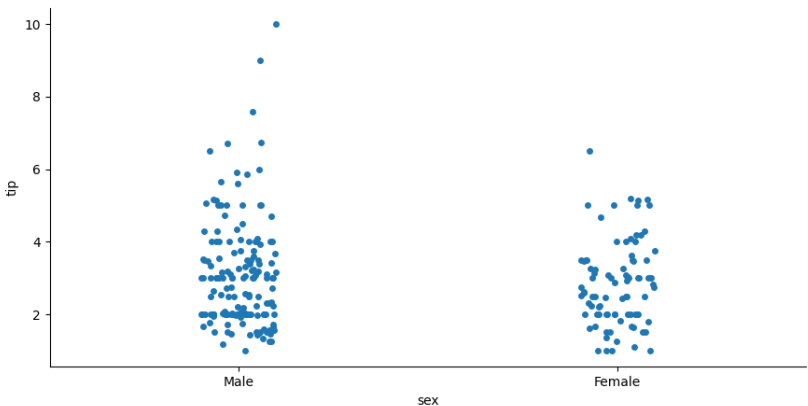
Чайові можуть дати як чоловіки, і жінки, тобто розмір чайових можна розділити на два підмножини:

```
sns.relplot(x='total_bill', y='tip', col='sex', data=df);
```


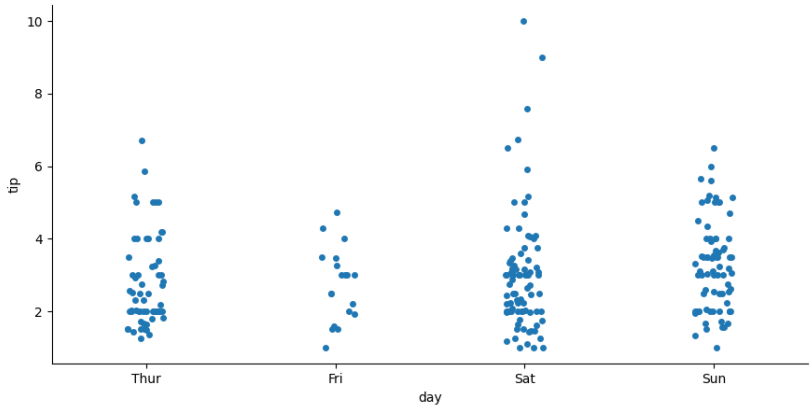
Як подивитися тільки на залежність розміру чайових від статі людини, яка сплатила замовлення? Без інформації про повну вартість досконалого замовлення? Це називається візуалізацією розкиду вимірних значень у кожній категорії:

```
sns.catplot(x='sex', y='tip', data=df);
```


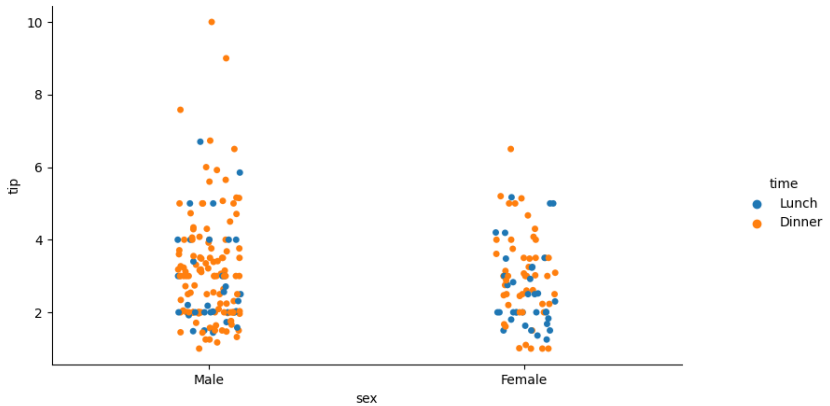
Аналогічно можна побудувати розподіл розміру чайових залежно від дня тижня:

```
sns.catplot(x='day', y='tip', data=df);
```


Можна подивитися, як на розмір чайових впливає не тільки стать людини, яка сплатила замовлення, але ще й час дня:

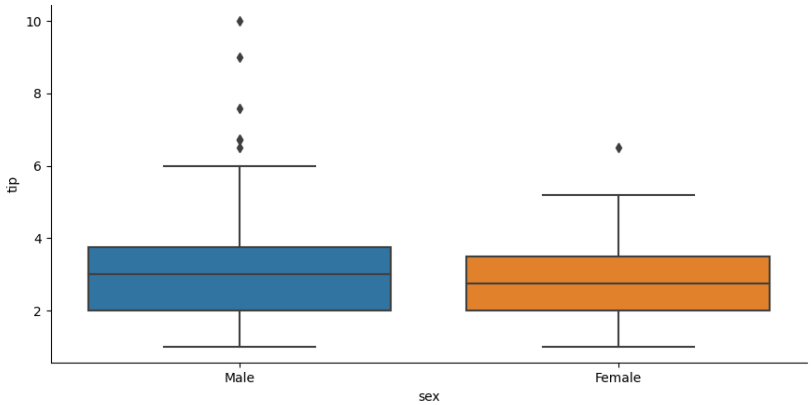
```
sns.catplot(x='sex', y='tip', hue='time', data=df);
```


Графік розкиду за категоріями зручний для невеликих наборів даних, оскільки зі збільшенням кількості точок вони однаково почнуть перекривати одне одного і зливатися. Щоб подолати ці труднощі, краще скористатися графіками, які самі містять деяку інформацію про розподіл усередині категорій. Один з таких графіків – це «скринька з вусами» або *boxplot*.

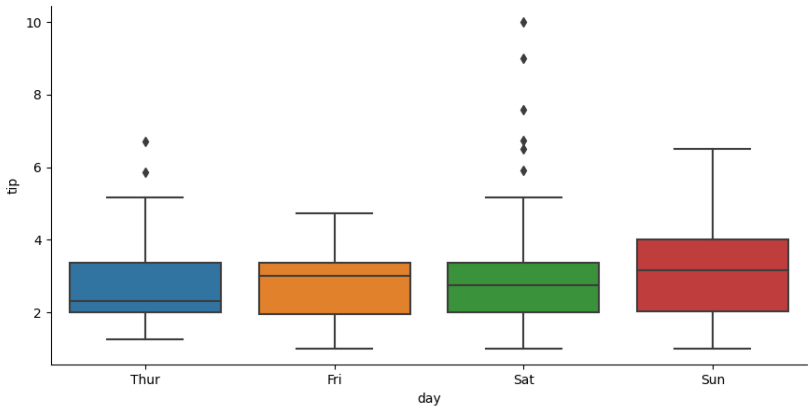
Його можна побудувати за допомогою тієї ж функції *catplot* з параметром *kind*, встановленим у *'box'*.

```
sns.catplot(x='sex', y='tip', kind='box', data=df);
```


Побудуємо тепер ящики з вусами по днях тижня.

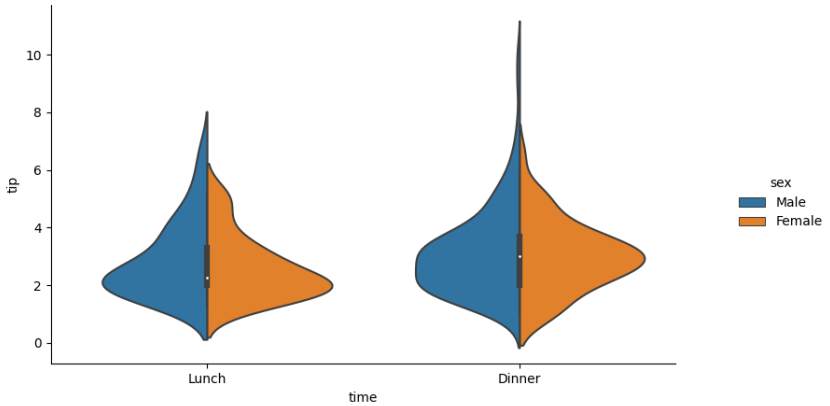
```
sns.catplot(x='day', y='tip', kind='box', data=df);
```


Ще один тип графіки, який дозволяє судити про розподіл значень – це *violinplot*. Широка і тонка чорна смуга всередині «віолончелі» відповідає «ящику» і «вусам» *boxplot*-а, а біла

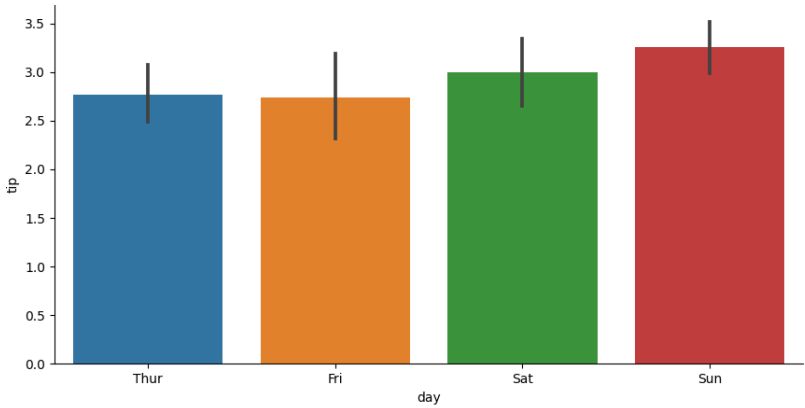
точка всередині – це медіана. Якщо дані складаються тільки з двох підмножин, то *violinplot* можна розділити навпіл для кожної з них за допомогою параметра *split*.

```
sns.catplot(x='time', y='tip', hue='sex',  
kind='violin', split=True, data=df);
```


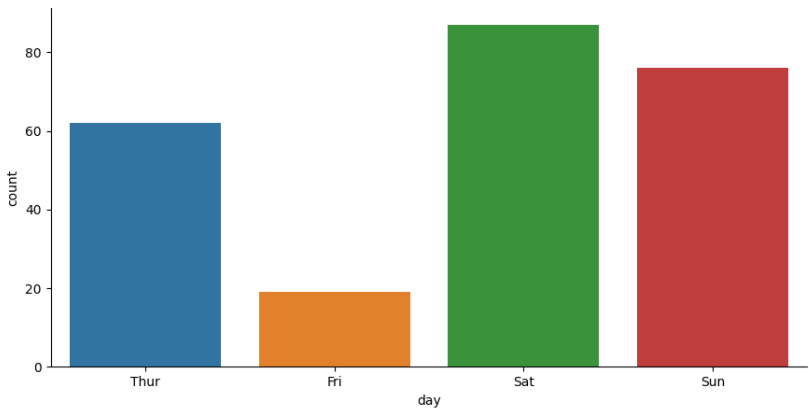
Стовпчасті діаграми теж можуть бути дуже зручними. У *Seaborn* функція *barplot()* за замовчуванням відображає середнє значення величини всередині кожної категорії та відображає її довірчий інтервал:

```
sns.catplot(x='day', y='tip', kind='bar', data=df);
```

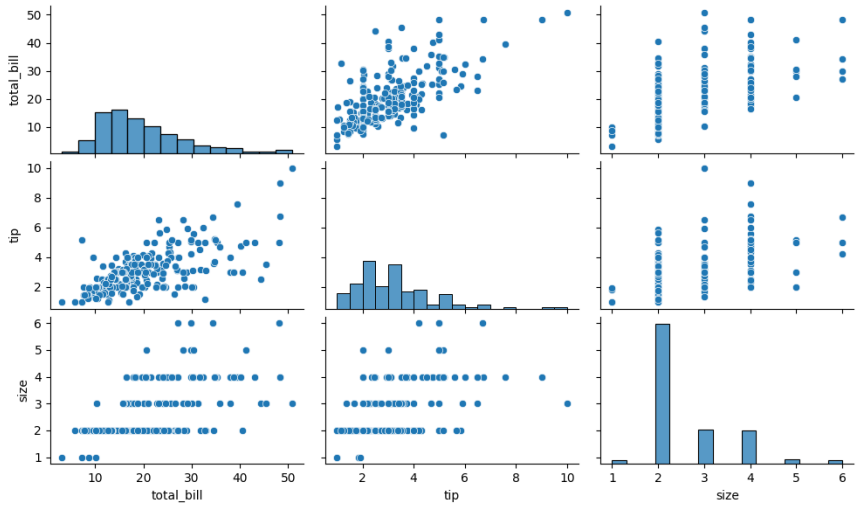

Щоб відобразити кількість спостережень всередині кожної категорії можна скористатися функцією `countplot()`, наприклад, ось так можна поглянути на кількість обслужених столиків по кожному дню:

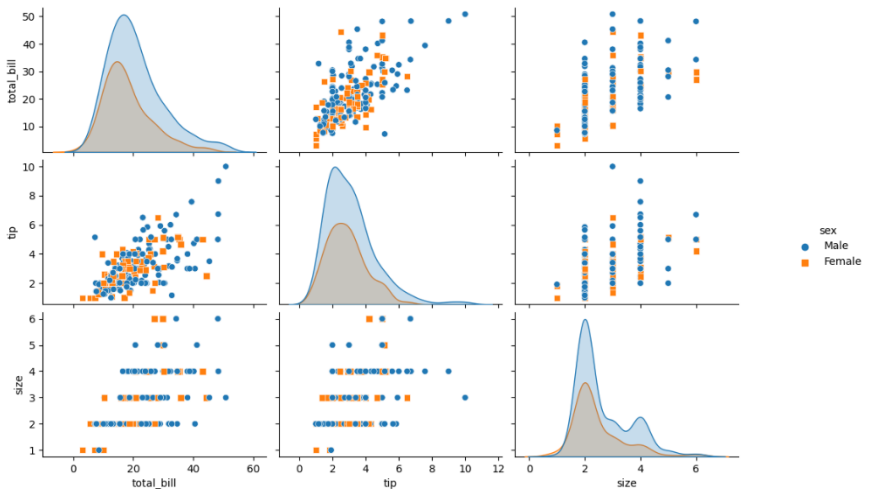
```
sns.catplot(x='day', kind='count', data=df);
```


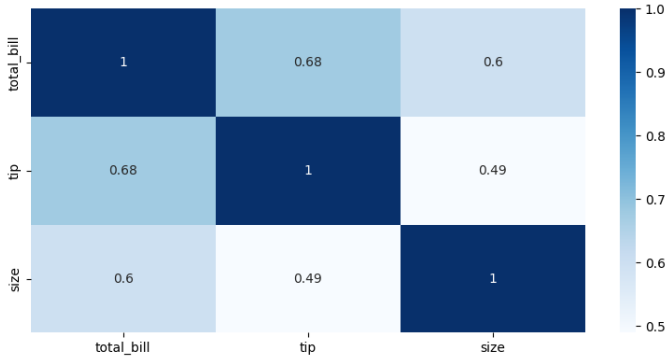
```
sns.pairplot(df)
```


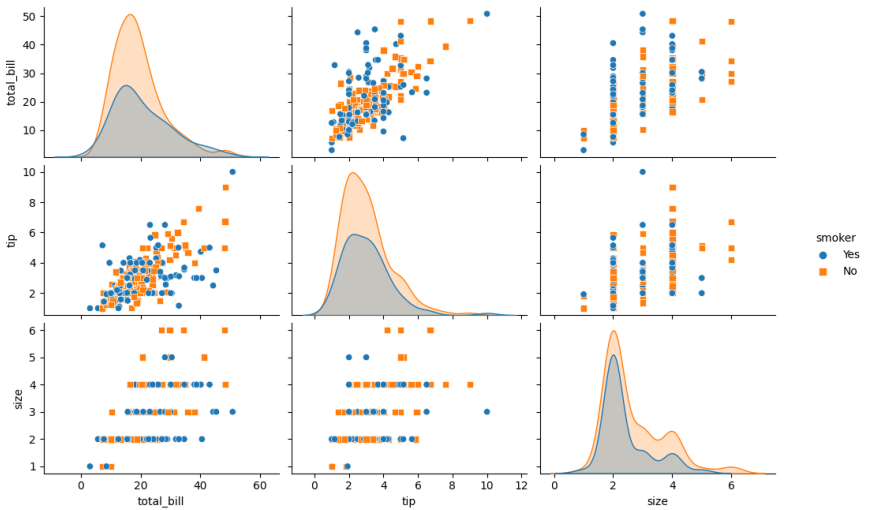
```
sns.pairplot(df ,hue ='sex', markers=["o", "s"])
```



```
sns.heatmap(df.corr(), annot=True, cmap = 'Blues')
```

```
sns.pairplot(df ,hue ='smoker', markers=["o", "s"])
```


Перевіряємо дані на наявність перепусток і дивимося типи змінних.

```
df.info()
```

```
<class 'pandas.core.frame.DataFrame'>
RangeIndex: 244 entries, 0 to 243
```

```
Data columns (total 7 columns):
#      Column      Non-Null Count  Dtype
---  -
0     total_bill    244 non-null     float64
1     tip             244 non-null     float64
2     sex            244 non-null     category
3     smoker         244 non-null     category
4     day            244 non-null     category
5     time           244 non-null     category
6     size           244 non-null     int64
dtypes: category(4), float64(2), int64(1)
memory usage: 7.4 KB
```

Кодуємо категоріальні ознаки

Категоріальна ознака – це така ознака, яка може набувати одного значення з обмеженої кількості можливих. У наших даних 4 категоріальні ознаки, три з яких є бінарними. Нам необхідно закодувати їх, тобто перетворити на числові. Бінарні ознаки кодуються методом факторизації, який перетворює їх значення в 0 і 1. Ознака, що приймає більше 2 значень, закодуємо методом дамми-кодування. Розглянемо з прикладу. Нехай є категоріальна ознака *Category*, що приймає одне з чотирьох можливих значень [*Human*', *Penguin*', *Octopus*', *Alien*']. Після застосування дамми-кодування ми отримаємо чотири нових ознаки (за кількістю можливих значень) *Category_Human*, *Category_Penguin*, *Category_Octopus*, *Category_Alien*. Для того рядка, у якої у вихідних даних стояла категорія *Human*, у стовпці *Category_Human* стоятиме 1, в інших стовпцях 0. Аналогічно іншого значення.

```
# вказуємо залежну (вихідну) змінну
y = df['tip']
# вказуємо незалежні (вхідні) змінні
X = df.drop(['tip'], axis=1)
# кодуємо бінарні ознаки нулями та одиницями
X['sex'] = pd.factorize(X['sex'])[0]
X['smoker'] = pd.factorize(X['smoker'])[0]
X['time'] = pd.factorize(X['time'])[0]
# кодуємо поле day методом дамми-кодування
```

```
X = pd.concat([X, pd.get_dummies(X['day'],
prefix="day")], axis=1)
# видаляємо старе поле day
X.drop(['day'], axis=1, inplace=True)
```

Дивимося, як змінилися дані після кодування.

```
X.info()
```

```
<class 'pandas.core.frame.DataFrame'>
RangeIndex: 244 entries, 0 to 243
Data columns (total 9 columns):
#   Column          Non-Null Count  Dtype
---  -
0   total_bill      244 non-null    float64
1   sex             244 non-null    int64
2   smoker         244 non-null    int64
3   time           244 non-null    int64
4   size           244 non-null    int64
5   day_Thur       244 non-null    uint8
6   day_Fri        244 non-null    uint8
7   day_Sat        244 non-null    uint8
8   day_Sun        244 non-null    uint8
dtypes: float64(1), int64(4), uint8(4)
memory usage: 10.6 KB
```

Бібліотека *scikit-learn* – де-факто найбільш популярний, різнобічний, добре документований інструмент, що постійно збагачується, для побудови моделей машинного навчання.

Виберемо кілька готових функцій.

```
from sklearn.model_selection import train_test_split
# Розбиття набору даних на навчальну та тестову
частини у співвідношенні 3:1.
X_train, X_test, y_train, y_test =
train_test_split(X, y, test_size=0.20, random_state=21)
```

DecisionTreeRegressor – процедура для побудови дерев рішень у задачах регресії. *DecisionTreeClassifier* – процедура для побудови дерев рішень у задачах класифікації.

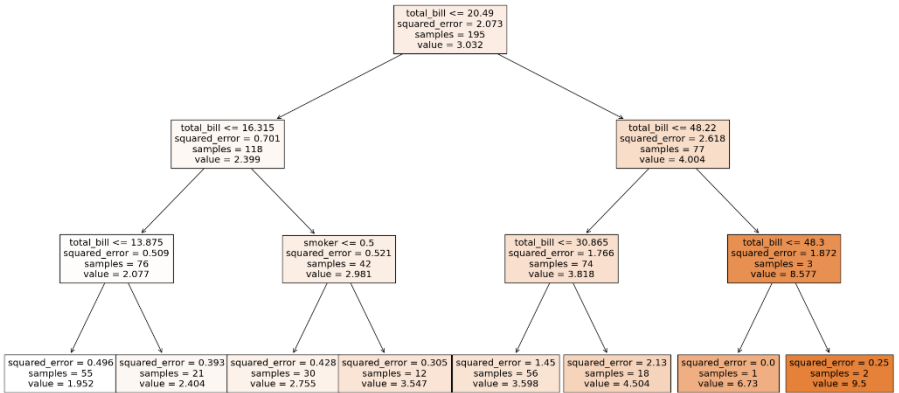
plot_tree – процедура для візуалізації дерев.

```
from sklearn.tree import DecisionTreeRegressor,
plot_tree
# Побудова дерева рішень. max_depth – максимальна
глибина дерева
dectree = DecisionTreeRegressor(max_depth=3,
random_state=21)
# навчаємо на навчальній вибірці
dectree.fit(X_train,y_train)
#визначаємо точність R^2 на тестовій вибірці
dectree.score(X_test,y_test)

0.4002336753388297
```

Малюємо дерево *matplotlib.pyplot* – базова бібліотека для візуалізації, що використовується тут для завдання загальних розмірів картинки. Процедура *plot_tree* безпосередньо малює дерево.

```
import matplotlib.pyplot as plt
plt.figure(figsize=(25,10))
plot_tree(dectree,
          filled=True,
          feature_names=X.columns)
plt.show()
```


Ліва стрілка – так, права – ні. *Samples* – кількість прикладів з навчальної вибірки, що потрапили у цей вузол. *Value* – передане значення чайових. *MSE* – величина середньоквадратичної помилки (середнє значення квадрата різниці між передбаченими чайовими та тими, що були насправді):

$$MSE = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N (y_i - \hat{y}_i)^2$$

```
from sklearn.ensemble import RandomForestRegressor
rfc = RandomForestRegressor(n_estimators = 100,
max_depth=3, random_state=21)
rfc.fit(X_train, y_train)
rfc.score(X_test, y_test)
```

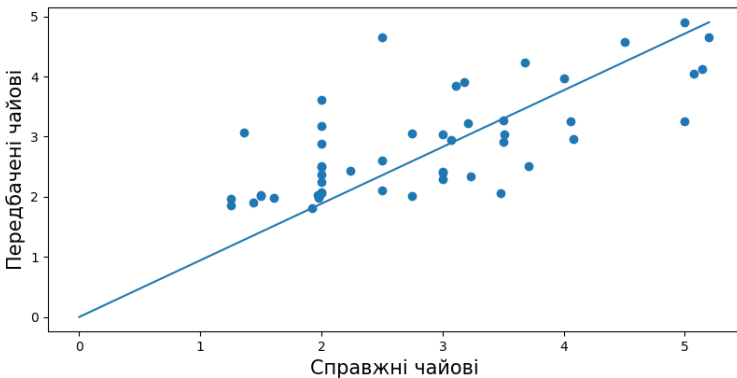
0.49200337705729547

```
from sklearn.metrics import mean_absolute_error
y_pred=rfc.predict(X_test)
mean_absolute_error(y_test,y_pred)
```

0.6065327286651406

```
plt.figure(figsize=(7, 7))
```

```
plt.scatter(y_test, y_pred) # малюємо точки, що
відповідають парам справжнє значення - прогноз
plt.plot([0, max(y_test)], [0, max(y_pred)]) #
малюємо пряму, на якій передбачення та справжні
значення збігаються
plt.xlabel('Справжні чайові', fontsize=15)
plt.ylabel('Передбачені чайові', fontsize=15);
plt.show()
```


7.4. Контрольні запитання

1. Опишіть функціонал бібліотек, що були використані в лабораторній роботі.
2. Які типи графіків були застосовані? Вкажіть їх особливі риси.
3. Що таке категоріальна ознака?
4. Вкажіть як саме будується дерево бібліотеки *matplotlib.pyplot*?
5. Напишіть поетапно, як саме виконується завдання прогнозування.